

GLAS

umirovljenika

Glasilo Sindikata umirovljenika Hrvatske

Broj 280

ISSN 1849-7837 // Zagreb, travanj 2020. // Godina XXVI.

UVODNA RIJEČ

Dobizam i klaunovi

Piše: Jasna A. Petrović

Zamislite na trenutak svijet u kojemu se koronavirus širi ubrzano i to najviše šireći zarazu na mlade od 50 godina. I da je danak u smrti najviši među djecom i školarcima. I zamislite da znanstvenici procjenjuju da su upravo stari ti kod kojih je niži rizik zaraze zbog dugogodišnje izloženosti sličnim virusima. Kako biste vi reagirali na bolest koja većinom ubija mlade diljem planeta?

Vaša reakcija bi bila različita od ove koju sada imate, a osobito bi mnogi mlađi stanovnici svijeta imali drugi rječnik u javnosti. Ta danas čak i stariji građani smatraju kako je prirodno da oni prvi umru, „jer stari ionako trebaju od nečega umrijeti“.

Slijede teška pitanja: jesu li neke vlade zemalja, poput SAD-a, reagirale s ignoriranjem i odgodom spram prijetnji pandemije, samo zato što je u stvarnosti veća opasnost da će oboljeti i umrijeti starije osobe? Da li je to razlog što nam se pred očima vraćaju strogo omeđene, s policijom i vojskom na granicama, europske države, koje nimalo ne nalikuju na zajednicu ravnopravnih europskih država? Bez zajedničke politike u odnosu na pandemiju. Je li tu riječ o kašnjenju koje se ne bi dogodilo da je virus za prvotne žrtve „odabrao“ mlade?

Dobizam (ageism) igra ulogu, ne samo u kreiranju politika i mjera, već i u praktičnoj ulozi božjeg djelitelja smrti ili života. U Italiji su mnogi liječnici svjedočili kako su donosili teške odluke hoće li na respiratore spojiti mlade, a starije ostavljati da umru. Što su i činili. Otuda i loše šale da su zapravo mirovinski fondovi financirali stvaranje i širenje takvog virusa, kako bi mogli ojačati mirovinske sustave i odgoditi njihov raspad. U stvarnosti se stvorila shizoidna podvojenost apela za zaštitu svojih starih od izlaganja virusu, zabranama izlazaka iz kuće, ali s podtekstom kako bi njihov pritisak na zdravstvene ustanove bio manji. I to postaju protokoli trijaže, ostavite stare doma, a mlade spašavajte; dobizam u zdravstvenim uslugama bez presedana.

Hrvatska je ponešto atipično postupila, doista štiteći starije i u domovima umirovljenika, gdje se zbog toga zaraza nije proširila, kao i u medijskom prostoru produbljujući suosjećanje spram starijih. Izuzetak su javne budale čiji govor mržnje sad već svatko prepoznaje. Klauni koji nikada neće doći na vlast. Osim u zemljama gdje već jesu na vlasti i gdje stari već plaćaju velik danak, ne samo zbog koronavirusa.

Svim umirovljenicima i starijim građanima Sindikat umirovljenika želi sretan i blagoslovljen Uskrs

U OVOM BROJU:

RAD U DOBA KORONE

Umirovljenici nisu klonuli duhom

NE ZABORAVITE UMIROVLJENIKE!

Za uvođenje solidarnog dodatka na mirovine

SKANDALOZNO!

HZMO odbio pravo na izvanrednu dostavu mirovina poštom

HRVATI UJEDINJENI U NEVOLJI

Ljudskost jača od virusa i potresa

Vodič HZZO-a

info.HZMO

Poštarina plaćena HP-u d.d. u sortirnici 10200 Zagreb
Šalje: Sindikat umirovljenika Hrvatske,
Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2, 10 000 Zagreb

ISTARSKA
ŽUPANIJA

REGIONE
ISTRIANA

Sretan Uskrs

Dragi umirovljenici,

Uskrs je blagdan koji nosi poruke dobrote, nade i ljubavi. Neka nam te poruke daju potrebnu snagu i probude istinsku vjeru u našim srcima, posebice u ovim nemilim vremenima i problemima, koji su zahvatili cijeli svijet. U ovim teškim trenucima, prisjetimo se svi zajedno kako nas Uskrs iznova vraća temeljnim ljudskim vrijednostima, te nas uči o snazi žrtve i odricanja.

U ime Istarske županije i svoje osobno želim vam sretan i blagoslovljen Uskrs, uz puno zdravlja, veselja i blagostanja.

S poštovanjem,

Zamjenik župana koji obnaša dužnost župana
Vicepresidente facente funzione il Presidente della Regione

FABRIZIO RADIN

Umirovljenici nisu klonuli duhom

Strah od smrtonosnog koronavirusa ušla je u sve pore društva, a ne čudi da je najviše tjeskobe taj virus uzrokovao starijim osobama, koje su najugroženija populacija. Kao da to nije bilo dovoljno, dodatni potres u živote zagrebačkih stanovnika pa tako i umirovljenika unio je jaki potres koji je 22. ožujka zatresao hrvatsku metropolu. Par dana prije potresa, oprez i strah od koronavirusa, natjerali su „krizni stožer“ Sindikata umirovljenika Hrvatske da donese mjere kojima bi se zaštitili zaposlenici, volonteri i svi članovi. Tako je, između ostalog, svim podružnicama SUH-a i županijskim povjereništvima poslana preporuka u kojoj je zatraženo da se do daljnjeg odgode svi susreti i okupljanja članova.

Pozivi u pomoć

Odlučeno je i da svi zaposleni i volonteri u središnjici SUH-a do daljnjega svoj posao obavljaju od kuće, no nije se zaboravilo na naše umirovljenike koji svakodnevno nazivaju pravno i psihološko savjetovalište SUH-a te su te službe i dalje dostupne svima koji traže pomoć i savjete preusmjerenjem telefona. I doista, nažalost, i psihološko i pravno savjetovalište SUH-a u posljednje vrijeme dobivaju puno više poziva nego što je uobičajeno.

Koronavirus je paralizirao poslovanje u cijeloj Hrvatskoj, a to je na svojoj koži osjetilo i 12 i pol tisuća umirovljenika koji uz mirovinu rade do pola radnog vremena. Već su krenula otpuštanja tih umirovljenika, a mnogi su sad „na čekanju“ pa zabrinuto zovu pravno savjetovalište kako bi se potužili na svoju situaciju. Ono što svakako rastužuje sve nas u SUH-u je i činjenica da su se javili brojni umirovljenici raspitujući se o pisanju oporuke, jer strah od koronavirusa ih je nagnao da počnu razmišljati o vlastitoj smrti. Mnogi su se žalili i na mirovinska prava te na preniske mirovine.

I psihološko savjetovalište, kojeg vodi zamjenica predsjednice SUH-a, psihologinja Biserka Budigam, nakon pojave koronavirusa i potresa postalo je „popularnije“, jer se u umirovljenike uvukao strah i sada traže riječi utjehe i savjete kako da se nose s teškim vremenima. Iako je ona ta

koja daje savjete za pregrmiti ovu krizu, i sama Biserka kaže kako osjeća određenu usamljenost, jer već praktički tri tjedna ne izlazi nigdje, a živi sama. No, to liječi telefonskim razgovorima s prijateljicama i kćeri, a kćer joj s vremena na vrijeme dođe s unučadi pred kuću kako bi ih vidjela i mahnula im preko ograde.

Strpljenje je izbjavljenje

A što tek reći za sudbinu predsjednice SUH-a Jasne Petrović, koja je morala privremeno odseliti kod kćerke. Njoj su zbog potresa i oštećenja stana nestali voda i plin, ostala je bez grijanja i raspao se lift, a živi na četvrtom katu. Da bi mogla nastaviti raditi preko interneta počela je pisati reklamacije i pritužbe te natjerala mjerodavne službe da joj u par dana osposobe plin, toplu vodu i grijanje, iako su joj prvotno rekli da će za popravak morati čekati do kraja korona krize. Tako se ona opet na glavni broj SUH-a svakodnevno javlja sve češćim pozivateljima koji iznose brojne probleme.

Na preusmjerenom telefonskom broju Pravnog savjetovališta SUH-a dnevno odgovara pravica Sunčica Rukavina Jurca, a povremeno joj pomaže pravnik Davor Šmuljić. Novinar Igor Knežević prikuplja informacije i radi na uskršnjem broju Glasa umirovljenika. Ožujski broj, javljaju članovi, došao je na brojne adrese, u privatne domove, ali i u domove umirovljenika.

Na tematskoj Facebook stranici SUH-a Pokret protiv siromaštva starijih osoba, koja ima blizu 20 tisuća pratitelja, dnevnim postovima se komunicira sa starijim osobama, čita njihove komentare i odgovora na upite, što sigurno olakšava izolaciju i osamljenost. I dok strah od potresa svakim novim danim slabi, umirovljenici, kao uostalom i svi građani, s nestrpljenjem čekaju kada će se stvari vratiti u normalu i kada će koronavirus nestati ili će se naći lijek za njega.

Sa svih strana – sa srcem

Što rade članovi i aktivisti Sindikata umirovljenika Hrvatske u vrijeme kad im je zabranjeno raditi u službenim prostorijama, a i sami su zbog dobi „osuđeni“ na izolaciju – upitali smo regionalne pot-

predsjednike Biserku Budigam (Sjever), Vladimira Buršića (Zapad), Asju Tomin (Jug) i Matu Obradovića (Istok). Proradili su telefoni.

U Gradu Zagrebu nakon potresa u kojem su stradale kuće dosta članova SUH-a iz četiri podružnice u podsljemenskoj zoni (Oporovec, Miroševac, Granešinski Novaki i Podsljeme) vlasnici su, iako su dobili rješenje o rušenju, sami popravljali krovove i kuće te nastavili stanovati. Podružnica Oporovec organizirala je „tim solidarnosti“ kako bi pomagali u susjednom naselju Čučerju koje je više stradalo. Zgrada u kojoj je i prostor Podružnice Centar također je oštećena. Predsjednici drugih podružnica uglavnom komuniciraju s članovima putem telefona, jer su i sami u izolaciji. Podružnica Kraš je organizirala za više potrebitih starijih građana u Novom Zagrebu dostavu hrane iz Doma sv. Ane i iz Doma Park.

Biserka kaže kako je zvala i Bjelovar i Krapinu, no tamo su zamrznuli sve aktivnosti.

Ima i oboljelih

Županijski povjerenik Zlatko Hrčić javlja kako su u proteklom razdoblju zbog koronavirusa aktivnosti svih podružnica u Zagrebačkoj županiji svedene na minimum. U podružnicama se održavaju kontakti jedino telefonom, a u cilju prikupljanja informacija o zdravstvenom stanju i potrebama članova. Nažalost, u Samoboru je jedna članica preminula, a u Rugvici je dvoje oboljelih i nalaze se u izolaciji. Također su i dvoje članova Zračne luke Zagreb oboljeli od korone. Bili bi presretni da na tome i ostanu.

Potpredsjednik Vladimir Buršić javlja kako su u podružnicama SUH-a u Istarskoj županiji uvedena različita rješenja s ciljem pomaganja članovima u ovoj izvanrednoj situaciji. Dežurstva u kancelariji su uvedena u nekim podružnicama, ali nisu otvorene za primanje članova, osim ako nije nešto hitno, ali su zato telefonski uvijek dostupni.

U Puli volonteri s korisnicima dogovaraju sve što im je neophodno. Voditeljica volontera je telefonski povezana s njima. U svim jedinicama lokalne samouprave organizirana je pomoć najugroženijima – potrebitima putem volontera Crvenog križa, u nekima i

Mato Obradović

Biserka Budigam

Asja Tomin

Vladimir Buršić

preko Dobrovoljnog vatrogasnog društva te socijalne službe jedinica lokalne samouprave. Podružnice međusobno surađuju uglavnom telefonski i razmjenjuju iskustva.

Hrabort s juga

Sukladno uvođenim mjerama prevencije za suzbijanje korona virusa podružnice s juga Hrvatske pridržavaju se uputa pristiglih od strane Središnjeg ureda SUH-a, javlja se potpredsjednica Asja Tomin.

S obzirom da se radi o rizičnim osobama, podružnica je zatražila za neke članove pomoć drugih udruga, Crvenog križa, stožera Civilne zaštite te drugih, kako bi se uz manje rizičnu mlađu populaciju organizirala pomoć u kupnji namirnica. Tako je splitska podružnica u kontaktu s gradskim kotarima organizirala volontere za pomoć starijima članovima. Preko službene Facebook stranice Podružnice se daju sve druge potrebne informacije.

Podružnica Trogir u suradnji s udrugama civilnog društva brine o svojim članovima u nabavci prehrambenih proizvoda i lijekova, kako bi ostali doma. U manjim mjestima, gdje se svi poznaju, veliku ulogu imaju stožeri civilne zaštite pa tako predsjednici podružnica Omiša, Vrgorca, Žrnovnice i cijele regije Jug, su u kontaktu sa stožerima u svojim gradovima. Svi su aktivni

i pokazali su se kao izvrsni organizatori. Ostavili su svoje kontakt telefone svim članovima i uspostavili dežurstva, iako i sami spadaju u rizičnu skupinu.

Dubrovnik se pokazao da je uvijek spreman pomoći te se priključio šivanju maski zajedno sa ženama iz Hrvatske stranke umirovljenika. A za dubrovačke članove SUH-a taj je posao obavila Marijana, tajnica podružnice. Hvala joj. Solidarnost su iskazali i svi predsjednici podružnica krajnjeg juga zemlje, te su u dnevnom kontaktu s članstvom.

Za sada bez oboljelih

Predsjednici podružnica SUH-a regije Istok obaviješteni su o napatku Središnjeg ureda SUH-a o ponašanju članova za vrijeme pandemije, a oni su pak obavijestili članstvo da se prekidaju aktivnosti na dosadašnji način, oglašivši to na vratima prostorija koje koriste za rad, preko društvenih mreža i telefonom. Objavljeni su i dežurni telefoni za slučaj bilo kakvih potreba ili problema, plaćanja članarine, organizirane nabavke ili nečega drugog.

Potpredsjednik Mato Obradović javlja kako su zadovoljni jer je savjesna i odgovorna samoizolacija rezultirala time da za sada nema oboljelih članova.

U gradovima gdje djeluje Crveni križ,

oni su preuzeli brigu o pomoći starijim osobama, a snabdijevanje je otežano, ali funkcionira uz pomoć mlađih članova obitelji, susjeda ili prijatelja.

U pojedinim općinama preko Crvenog križa članstvo je snabdjeveno i maskama, a ostali su se snalazili u kućnoj radinosti. Gdje je to bilo moguće, za Uskrs su osigurani i pokloni, negdje u novcu, a negdje u paketima za najpotrebitije.

Predsjednik Županijskog povjereništva SUH-a Brodsko-posavske županije Stjepan Rakitić dodao je kako je u svih desetak podružnica u županiji, s obzirom da je riječ o članovima izrazito starije dobi, sve u znaku strpljivog i savjesnog čekanja da ova pandemija prođe pa da nastave s aktivnostima.

Jasna A. Petrović
Igor Knežević

MISMO OVDJE ZA VAS. NAZOVITE!

Pravno savjetovalište SUH-a
- 01/4615797

Psihološko savjetovalište SUH-a
- 098/9618148

Središnji ured SUH-a
- 01/4655146

SVIM UMIROVLJENICIMA I STARIJIM OSOBAMA
SPECIJALNA BOLNICA ZA MEDICINSKU
REHABILITACIJU KALOS
ŽELI SRETAN USKRS

REPUBLIKA HRVATSKA
MEĐIMURSKA ŽUPANIJA

„Poštovane umirovljenice i umirovljenici, pred nama je Uskrs, najveći kršćanski blagdan koji ove godine obilježavamo u iznimno izazovnim okolnostima epidemije COVID 19 virusa.

Ispred Međimurske županije i svoje osobno, želim vam svima sretan i blagoslovljen Uskrs uz vjeru da ćemo vrijednosti najvećeg kršćanskog blagdana iskoristiti za poruke zajedništva i ljubavi kojima ćemo prebroditi i ovu krizu“.

Župan Međimurske županije
Matija Posavec

NE ZABORAVITE UMIROVLJENIKE!

Za uvođenje solidarnog dodatka na mirovine

Sindikata umirovljenika (SUH) i Matica umirovljenika Hrvatske (MUH) su 6. travnja 2020. uputili otvoreno pismo hrvatskoj Vladi sa zahtjevom da se za vrijeme trajanja krize uzrokovane pandemijom koronavirusa isplaćuje solidarni dodatak na mirovine umirovljenicima, i to obrnuto proporcionalno visini mirovine, tako da oni s mirovinama nižima od dvije tisuće kuna dobiju najviše, npr. 400 kuna solidarnog dodatka mjesečno, oni s dvije do tri tisuće kuna mirovine 300 kuna, od tri do četiri tisuće 200 kuna, oni s mirovinom od četiri do pet tisuća kuna 100 kuna dodatka, dok bi se onima s mirovinama višima od pet tisuća kuna solidarni dodatak od 100 kuna isplaćivao samo ako je riječ o samcima.

„Proteklih dana istupili ste s nizom mjera kojima bi se trebalo olakšati gospodarsko posrtanje zemlje uzrokovano pandemijom koronavirusa. Pozdravljamo i jednu jedinu indirektnu mjeru koja se odnosi na umirovljenike, a to je izjava premijera Andreja Plenkovića kako Vlada ni u kojem slučaju neće dirati mirovine“, piše u otvorenom pismu koji su potpisale predsjednica SUH-a Jasna A. Petrović i predsjednica MUH-a Višnja Fortuna.

„Za razliku od Hrvatske, slovenska Vlada je u svojem planu gospodarskog očuvanja, osim na zaposlene, mislila i na svoje umirovljenike, iako imaju prosječnu mirovinu od 660 eura, za razliku od prosječne hrvatske mirovine od samo 330 eura. Naime, svi slovenski umirovljenici koji primaju mirovinu do 700 eura dobit će jednokratnu solidarnu naknadu

u rasponu od 130 do 300 eura, ovisno o visini svoje mirovine, kako bi se osigurala veća socijalna sigurnost najsiromašnijih umirovljenika.

Tako će oni koji imaju mirovinu do 500 eura dobiti jednokratno 300 eura, oni koji imaju mirovinu od 501 do 600 eura dobit će 230 eura, a oni koji primaju između 601 i 700 eura dobit će 130 eura. Naknadu će dobiti i oni umirovljenici koji imaju primanja veća od 700 eura, uz uvjet da su samci“, navodi se u dopisu.

Naime, iz slovenske Vlade su objasnili kako je pomoć namijenjena umirovljenicima koji su u brojnim slučajevima samci i ne mogu kupiti veliku količinu hrane niti ići u trgovine. Koliko Slovenija skrbi o svojim umirovljenicima govori i podatak da udjel prosječne slovenske mirovine u prosječnoj neto plaći iznosi 58 posto, dok je u Hrvatskoj bijednih 38 posto. Iako slovenski umirovljenici žive puno bolje od hrvatskih, država im je svejedno odlučila pokazati koliko joj je stalo do njih.

I Srbija je donijela slične gospodarske mjere kao i Hrvatska, no za razliku od nas, ta zemlja će svim svojim punoljetnim građanima pa tako i umirovljenicima isplatiti 100 eura jednokratne pomoći. Cilj te mjere je podići optimizam i da svi zajedno, jedinstveno i solidarno prođu kroz krizu, da pokažu ekonomsku snagu, a i dobro je što će taj novac završiti u potrošnji, jer će otići na kupovinu proizvedene robe, kazao je tamošnji ministar financija. Italija je ovih dana uvela bonove za kupnju prehrambenih namirnica od 400 eura za sve građane (talijanske državljanke

i useljenike) koji su bez prihoda, a što se odnosi i na starije osobe bez mirovine.

„U brojnim drugim europskim zemljama posežu za sličnim mjerama za zaštitu umirovljenika i starijih osoba, osim Hrvatske koja smatra da je dovoljno obećati kako se neće smanjivati ionako mizerne mirovine.

Stoga predlažemo hrvatskoj Vladi uvođenje solidarnog dodatka na mirovine kroz najmanje tri mjeseca koliko će trajati epidemijska kriza. Pozivamo je da se trgne i konačno počne razmišljati o onim najugroženijim slojevima stanovništva, što su, uz nezaposlene, definitivno umirovljenici, i pokaže da nije na njih zaboravila i u ovim nestabilnim vremenima, ali i da osvijesti kako će građani starije dobi na ovogodišnjim parlamentarnim izborima glasati za one koji pokažu da im je do njih stalo“, zaključuju u svojem otvorenom pismu čelnice umirovljeničkih udruga SUH i MUH. Sada je potez na strani Vlade.

GOVOR MRŽNJE

Za javnu osudu istupa Ivana Pernara protiv starijih osoba

Sindikata umirovljenika Hrvatske u svojem je javnom priopćenju od 3. travnja 2020. najoštrije osudio istupe saborskog zastupnika Ivana Pernara protiv starijih osoba. U ovom trenutku kad se cijeli svijet, pa tako i Hrvatska, bore protiv koronavirusa koji je svima zaustavio svakodnevnicu i do sada odnio preko 50 tisuća života, Ivan Pernar poziva na ukidanje mjera za sprečavanje širenja zaraze, nečovječno objašnjavajući kako stariji ljudi ionako moraju od nečega umrijeti. Na svojoj Facebook stranici koja ima više od 300.000 pratitelja Pernar je čak uveo anketu kojom nudi dva odgovora: „Svaki život je bitan!“ i „Od nečega se mora umrijeti“. Bilo bi to manje bitno kad bi bila riječ o jednom od marginalnih teoretičara zavjere kakvih ima u svim zemljama, kad se utjecaj ovog saborskog zastupnika ne bi vidio i u tome da je čak 64 posto „anketiranih pratitelja“ prihvatilo njegovu tezu kako se od nečega mora umrijeti, a osobito ako si star.

Pernar smatra kako su mjere za suzbijanje koronavirusa ekonomski uništile državu i narod, a uz to oduzele mladima osnovna ljudska prava i slobode, zbog čega je napao i ministra zdravstva Vilija Beroša, kojeg optužuje da je zajedno s medijima stvorio

farsu i dojam da se u Hrvatskoj umire samo od koronavirusa.

Pernar je iznio podatke kako u svijetu godišnje od najobičnije gripe umre oko 500 tisuća ljudi, dodajući u svom bezosjećajnom stilu kako su svi ti ljudi bili manje-više jednom nogom u grobu, a da nisu dobili gripu bi poživjeli još koji dan, tjedan, mjesec ili možda čak i godinu dulje.

„Iako smo svjesni da je Pernar tipičan ekshibicionist koji voli privlačiti pozornost i svjetla pozornice šokantnim izjavama, na ovako nehumane istupe moramo reagirati, jer umjesto da brine o općem dobru, on poziva na diskriminaciju starijih osoba u delikatnom pitanju života i smrti, te utječe na mlađu populaciju kojoj će koronavirus također ugroziti zdravlje.

Nažalost, ovi istupi su samo nastavak Pernarove netrpeljivosti prema starijim osobama, jer je svojevrjemenom optuživao starce (čorave i nepokretne) za loše izborne rezultate, a govorio je i da birači iznad 65 godina nemaju razvijeno kritičko mišljenje jer su izmanipulirani i isprogramirani od strane medija. Sindikat umirovljenika Hrvatske stoga poziva javnost da osudi Pernarove istupe jer je riječ o istupima mržnje spram starijih osoba“, zaključuje se u javnom priopćenju SUH-a.

Banke se pitaju?

Tako je to pred bankom iza ugla svakog desetoga u mjesecu. A sada je kolona razvučena s razmakom na više stotina metara umirovljenica i umirovljenika koji čekaju na svoju mirovinu satima. Mnogi i nemaju maske, jer ih nigdje nije bilo za kupiti. Eldorado za koronavirus. No, ovi zagrebački umirovljenici još su privilegirani, možda su samo kilometar-dva morali pješaćiti do prve svoje banke da bi mogli podići cijelu mirovinu, jer kako će inače kupovati hranu. Kako je onima koji nam se javljaju iz sela u zabiti, gdje je najbliži bankomat udaljen i po 15-30 kilometara, a banke ili pošte još više. Nema više javnog prijevoza, zbog korone nema susjeda koji će povesti zaboravljene starce u izolaciji do najbližeg grada. Kako da takvi dođu do mirovine?

Bez svijesti o izvanrednim okolnostima

Nakon što je „legendarni“ bivši ministar Mirando Mršić od 1.1.2014. godine za nove umirovljenike ukinuo mogućnost dostave mirovina putem pošte, kada nije prihvatio argumente predstavnika Sindikata umirovljenika Hrvatske u Nacionalnom vijeću za umirovljenike i starije osobe kako ima slabije pokretnih umirovljenika, invalida, onih koji stanuju na najvišim katovima, u zametnutim zaseocima, u planinama, otocima ili selima bez bankomata, niti jedan novi ministar nije popustio. Danas samo oko 80 tisuća umirovljenika prima mirovine iz ruku poštara, i to oni koji su umirovljeni prije 31.12.2013. godine. Svi drugi moraju prohodati kako znaju i mogu barem taj jedan dan u mjesecu da podignu na šalteru svoju mirovinu. I sada kad je to ravno ugrožavanju života zbog propisane izolacije u doba koronavirusa.

Pa neka se služe bankomatima, kažu neoliberalni dečki na mjestima odlučivanja, kojima je posve normalno da se svatko zna služiti bankomatom i elektronskim bankarstvom, iako je informatički pismenih među starijim građanima jedva dvadesetak posto. Pa onda, kažu ti dečki, neka uzmu „osobu od povjerenja“ kojoj će dati svoju

karticu i pin da im s bankomata podigne novac. Koliko su svjesni da time zazivaju na kršenje zakona i porast prijevarena starih od strane i članova obitelji, susjeda i poznanika. A sve je to još više komplicirano epidemijom koja nije ni dosegla svoj vrh. I čijem će bujanju doprinijeti upravo ti neoliberalni dečki koji starije osobe šalju u beskonačne redove pred bankama, a mnogima izvan gradova onemogućavaju uopće doći do svoje mirovine i osuđuju ih na glad i bijedu.

Bez socijalne osjetljivosti

Nakon učestalih upita umirovljenika putem telefona i elektronske pošte, 31. ožujka 2020. Sindikat umirovljenika i Matica umirovljenika Hrvatske uputili su ravnatelju Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje Ivanu Serdaru žurnu inicijativu za izvanrednu mjeru - privremeno uvođenje dostave mirovina poštom prema zahtjevu korisnika, računajući da će takvo privremeno rješenje biti prihvaćeno s razumijevanjem, osobito u vrijeme kad se hitne mjere uvode i za bezazelnija pitanja. No, socijalna osjetljivost očito nije značajka šefa HZMO-a, koji je hladno i bez puno razmišljanja odbio prepoznati problem. Možda nije čuo da u svim susjednim zemljama poštari i dalje nose mirovine svugdje gdje je to potrebno, da je npr. albanski krizni stožer kao jednu od glavnih mjera za sprječavanje širenja pandemije uveo obveznu isplatu mirovina putem pošte, ali našem HZMO-u ima važnijih stvari od ljudskih života i prava.

Naime, već 2. travnja je stigao odgovor spomenutog ravnatelja Serdara u kojemu kao prvo navodi kako „ne postoji zakonska mogućnost isplate mirovinskih primanja novim umirovljenicima preko pošte niti Zavod u izvanrednim okolnostima može samostalno donijeti takvu privremenu mjeru, jer troškovi isplate mirovina koje Zavod isplaćuje preko Hrvatske pošte terete sredstva državnog proračuna te se ti rashodi ne mogu povećavati iznad visine planiranih sredstava“. Uglavnom,

nije bitan ni koronavirus, niti izvanredni uvjeti života, već je tamošnjem birokratima presudno što piše u nekom zakonu koji i svojom intervencijom mogu izmijeniti, kao da je to zabetonirano i za budućnost. A još bitnije im je što dostava mirovina putem pošte – košta. Da ne bi slučajno dali kunu više „svojim korisnicima“?!

Banke su na vlasti

Zaključno, Serdar navodi kako HZMO „radi u otežanim uvjetima u ovim izvanrednim okolnostima sa smanjenim brojem ljudi zbog koronavirusa i oštećenja dijela radnog prostora u Zagrebu zbog potresa te u navedenim okolnostima ulaže sve napore kako bi svojim korisnicima isplatio mirovine na vrijeme isto kao u redovnim okolnostima“. Čestitke zaposlenicima HZMO-a, jer doista su pripreme za mirovine, zajedno s usklađivanjem, provedene u roku i kvalitetno.

Parodično je, međutim, što Serdar umirovljeničkim udrugama MUH-u i SUH-u predlaže da se sami direktno obrate bankama i zamole ih da one organiziraju dostavu mirovina poštom ili na neki drugi način bliže mjestima prebivališta, što i nije čudno kad se zna da je dotični ravnatelj svo prethodno radno iskustvo stekao u financijskoj industriji pa se bankama ništa ne može narediti ili propisati, čak niti u izvanrednim situacijama, a niti ugroziti njihovu dominaciju na tržištu isplate mirovina.

Umirovljeničke udruge neće na ovome stati. Uskoro slijedi inicijativa za izvanrednu mjeru Nacionalnom stožeru Civilne zaštite. Možda je njima stalo do starijih...

Jasna A. Petrović

Izdavač: Sindikat umirovljenika Hrvatske

Za izdavača: Jasna A. Petrović, glavna i odgovorna urednica

Uređuje: Uredništvo

Adresa Uredništva: 10 000 Zagreb

Trg kralja Petra Krešimira IV. br. 2/II.

Info: telefon/fax: 01/4655 146; 01/4635 202

E-mail: suh@zg.t-com.hr; Web stranica: www.suh.hr

Grafički urednik: Zvonko Petrinjak

Tisak: 5. BOJA, Odra, 10020 Novi Zagreb

Temeljem mišljenja Ministarstva kulture Republike Hrvatske br. 532-03-01/7-96-01 od 20. 2. 1996. glasilo SUH-a je, kao proizvod iz članka 18. točka 13 Zakona o porezu na promet, oslobođen obveza plaćanja poreza na promet.

Cjenik oglasnog prostora (glasilo SUH-a i web stranica www.suh.hr): za jednu stranicu 4.000 kn; za pola stranice 3.000 kn i za četvrtinu stranice 2.000 kn.

NACIONALNA NAKNADA IDE DALJE

800 kuna po glavi siromaha 65+

Konačno je Prijedlog zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe prošao jednomjesečno javno savjetovanje, ali se ništa od prijedloga i primjedbi nije prihvatilo od strane službenog predlagatelja, Ministarstva rada i mirovinskog sustava. Sada smo ipak korak bliže realizaciji te socijalne naknade za starije od 65 godina s primjenom od 1.1.2021. godine, koja bi prema prvim procjenama obuhvatila do 20 tisuća osoba starijih od 65 godina te teretila opći proračun s oko 132 milijuna kuna u prvoj godini primjene.

Zanimljivo je da je tijekom savjetovanja podneseno vrlo malo komentara na predloženi zakon, i to uglavnom od tri najveće sindikalne središnjice, od kojih Savez samostalnih sindikata Hrvatske (SSSH) i Nezavisni hrvatski sindikati (NHS) podržavaju uvođenje nacionalne naknade i uz prihodovni cenzus, dok Matica hrvatskih sindikata inzistira na imovinskom cenzusu, valjda po uzoru na Zorana Anušića, djelatnika Svjetske banke, te još par pojedinaca, koji su također sudjelovali u javnom savjetovanju. Predlagatelj zakona je u više navrata naglasio kako se primjenom prihodovnog cenzusa uključuje i imovina koje je stavljena u funkciju ostvarivanja prihoda, ali ne i ona koja objektivno ne može biti stavljena u svrhu zarađivanja, bilo da je riječ o stanu u kojem se stanuje ili o neiskoristivim viševlasničkim zemljištima ili ruševnim zgradama koji se ne mogu prodati niti staviti u najam.

Potkapacitiran sustav socijalne skrbi

SSSH i Matica hrvatskih sindikata inzistiraju, pak, da se nacionalna naknada administrira i isplaćuje putem sustava socijalne skrbi, što je u odgovorima predlagatelja zakona jasno objašnjeno kako taj sustav naprosto

nije stručno i tehnički kompetentan za provesti takav postupak, pa se prepušta daleko iskusnijem Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje da pripremi realizaciju primjene zakona, kao što to čini i s dječjim doplatcima, koji također nisu dijelom mirovinskog segmenta.

Danas je konačno svima jasno da nacionalna naknada za starije od 65 godina nije mirovina te da se neće isplaćivati iz mirovinskog fonda, već iz općeg dijela proračuna namijenjenog za socijalne potpore. S mirovinskim ju sustavom vezuje samo činjenica da su institucije socijalne skrbi potkapacitirane da bi mogle organizirati primjenu. Za to bi, dakako, netko i trebao odgovarati, jer se notorna potkapacitiranost sustava socijalne skrbi pokazala nakon slučaja u Andraševcu.

Dostava putem pošte odbijena

Sindikati umirovljenika Hrvatske i Pučka pravobraniteljica su predložili dva ista prijedloga: prvo, da se nacionalna naknada može dostavljati i putem pošte, a ne isključivo preko banaka, te drugo, da se omogući korisničko pravo i starijima od 65 godina koji imaju sklopljen ugovor o dosmrtnom ili doživotnom uzdržavanju, ali su pokrenuli sudski postupak za njegovu poništavanje zbog neodgovarajuće skrbi za uzdržavanu osobu. Nažalost, niti jedan od ovih prijedloga nije prihvaćen. Na snažan argument glede dostave naknade na kućna vrata, barem za one koji su slabije pokretni zbog narušenog zdravlja ili žive u prometno izoliranim područjima, predlagači zakona tvrde kako je isplata putem banke „tehnološki sigurniji način isplate od isplate u gotovom novcu“, a osim toga to bi bio dodatni trošak za državni proračun!?

Pučka pravobraniteljica još je zatražila i da se iznos naknade od 800 kuna poveća na 920 kuna te time izjednači sa zajamčenom minimalnom naknadom (stalna socijalna pomoć) za samca te da se usklađivanje naknade vrši, kao i za mirovine, dva puta godišnje i to po istoj formuli. Oba prijedloga su odbijena, što donekle ima logike jer se ne mogu izjednačiti dva različita socijalna prava (onda neka se i spoje!), a niti je riječ o mirovini da bi se usklađivalo kada i koliko mirovina. Svakako je veliki iskorak da je za ovo pravo predviđeno usklađivanje naknade jednom godišnje vezano uz stopu porasta indeksa potrošačkih cijena prema podacima Državnog zavoda za statistiku. Zbunjujuće je, međutim, da će odluku o usklađivanju nacionalne naknade za starije osobe donositi Upravno vijeće Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje, a riječ je, kako uporno ponavlja predlagatelj zakona – o socijalnoj potpori, a ne o mirovini.

Građanin ili državljanin?

SSSH je naveo da je postavljanje državljanstva kao uvjeta za stjecanje prava suprotno pravnoj stečevini Europske unije, jer neopravdano diskriminira državljane drugih država članica te da pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe mora pod jednakim uvjetima biti dostupno i državljanima drugih država članica u slučaju da udovoljavaju uvjetu, npr. prebivalište u posljednjih 20 godina. Niti taj prijedlog nije prihvaćen, jer pravo na nacionalnu naknadu za starije osobe je pravo iz sustava socijalne skrbi, u kojem je moguće propisati različite uvjete za ostvarivanje pojedinih prava.

Zanimljiv je i prijedlog da se zakon odnosi i na osobe koje nemaju prebivalište (beskućnici), ali nije prihvaćen jer je zaštićena za tu osjetljivu skupinu predviđena u redovnom sustavu socijalne skrbi.

Sindikati umirovljenika Hrvatske je, s obzirom da se u sustavu socijalne skrbi pravo na uslugu smještaja priznaje i kod drugih pružatelja usluga (npr. udomitelji), a ne samo u ustanovi, zatražio da se u zakonu izriekom navede kako osobe koje koriste uslugu smještaja nemaju pravo na nacionalnu naknadu, no predlagatelj tvrdi kako su postojećom odredbom obuhvaćena sva prava usluge smještaja prema propisima socijalne skrbi.

I što je tu najveći problem? Što bi i ovaj zakon mogao zapeti zbog korona-krize, pa bi se dvadesetak tisuća, poglavito starijih žena, moglo ostaviti polaganom umiranju od gladi, tamo negdje daleko od očiju vladajuće vrhuške.

Ljudskost jača od virusa i potresa

Podmukli ubojica, prije svega starije populacije. Tako bismo nazvali koronavirus koji se iz Kine proširio u gotovo svaki kutak našeg planeta i uveo nemir u naše živote. Kao da starije osobe nemaju dovoljno svojih problema, od onih sa zdravljem do financijskih, sada se morao pojaviti i virus koji ih ubija ili im ozbiljno prijeti smrću.

Nema sumnje, nisu pretjerane izjave koje su krizu oko koronavirusa usporedile s ratnim stanjem. A kad je takvo stanje, tada u prvi plan izbiju uglavnom lijepe priče o ljudskosti, solidarnosti i pomaganju. Mnoge slavne hrvatske osobe, poput Ćire Blaževića i Tereze Kesovije, podržale su akciju #ostajemdoma kojom se pozvalo najugroženije skupine stanovništva, a to su stari i bolesni, da ostanu u svojim domovima kako bi se smanjila mogućnost širenja zaraze.

Veliko srce navijača

No, izreka kako nevolja ne dolazi sama pokazala se točnom u rano nedjeljno jutro, u nedjelju 22. ožujka 2020. godine, kad je Zagreb zatresao potres od 5,5 stupnjeva po Richterovoj ljestvici. Većina građana je u strahu izašla ispred svojih zgrada. Naputci o ostajanju kod kuće zbog koronavirusa pali su u drugi plan, no zato su u prvi plan iskočili navijači Dinama, Bad Blue Boysi.

Njih tisuću, opremljeni zaštitnim maskama zajedno s vojskom priskočili su u pomoć trudnicama i roditeljama s bebama donoseći im deke i potrepštine te su pomogli u selidbi dijela rodilišta u Petrovoj ulici na lokaciju u KB Dubrava. Tom prilikom nastala je doista dirljiva fotografija, BBB su iz rodilišta i bolnice oštećene potresom pažljivo iznosili inkubatore, aparate koji su važni za preživljavanje prerano rođenih beba.

Nije to jedino dobro djelo „zločestih plavih dečki“. Naime, oni su pokrenuli akciju Plavo srce, u kojoj starima i nemoćnima diljem grada raznose lijekove i namirnice. Doslovno na svaki ulaz zagrebačkih zgrada BBB kvartovske podružnice ostavile su zalijepljene letke na kojima pozivaju najugroženije, ali i ljude u izolaciji da im se jave za pomoć u dostavi potrepština, namirnica i lijekova.

Na prvoj crti obrane

I Hajdukovi navijači su pomagali u selidbi kompletne bolnice Križine na Firule, jer je bolnički kompleks na Križinama organiziran za prihvata oboljelih od koronavirusa. A zagrebačka Torcida također se uključila u akciju Plavo srce, čime ruku pod ruku zajedno s BBB pomažu potrebitima. Iako se na spomen ovih dviju navijačkih skupina obično vežu negativne konotacije, poput huliganizma i tučnjava, navijači, ne prvi put, pokazuju da mogu biti doista primjer ljudskosti i pomaganja.

Kontaktirali smo i voditelja socijalnog dućana zagrebačkog Crvenog križa Duška Godića, koji nam je kazao kako su njihovi zaposlenici i volonteri na prvoj crti obrane od koronavirusa, odnosno da snabdijevaju sve nemoćne, dostavljajući im hranu.

Dakako, nisu samo navijači i Crveni križ ti koji su pokazali da se na njih može osloniti kada dođu teška vremena. I „obični“ građani razgalili su naša srca svojim postupcima u ovim teškim vremenima. Tako su na Facebook stranici *Sharing is caring* Zagreb osvanule dirljive poruke upućene potrebitima. Veliku pažnju privukla je jedna djevojka koja je ponudila svim potrebitima da će im donijeti hranu, lijekove, prošetati psa, dodajući da je mlada, čila, uvijek nasmiješena i spremna pomoći. Druga djevojka je pak ponudila pomoć u podmiranju

telefonskog računa nekome tko ne može platiti, kazavši kako u ovim trenutcima izolacije je nekome pričanje na telefon jedini oblik komunikacije. Majka dvoje male djece i bolesnog supruga sa svojim autićem svakodnevno dostavlja namirnice i lijekove susjedima. Mnogo takvih ljudi udružilo je svoje snage. Otvorili su srca.

Treba biti oprezan

A upravo zbog koronavirusa osnovana je Facebook grupa *Jedni za druge* koja služi kao platforma za povezivanje ljudi koji su u rizičnoj skupini (stari i nemoćni) i samoizolaciji, s onima koji su u mogućnosti za njih obaviti neophodne stvari poput nabavljanja namirnica, lijekova ili šetanja pasa. S obzirom da većina starijih osoba kojima pomoć treba nije na Facebooku, otvoren je i besplatni broj 0800 900 890 putem kojeg tražitelji pomoći mogu doći do volontera, uz napomenu da se broj zove između 9 i 14 sati. Upiti za pomoć mogu se slati i na mail jednizadruga.volonteri@gmail.com.

Već smo spomenuli da krizne situacije izvlače ono najbolje iz ljudi, no dakako, uvijek ima i onih negativnih primjera pa je u svrhu zaštite starijih i nemoćnih osoba Crveni križ izdao letak upozorenja za sve one koji primaju pomoć od volontera.

Tako su dane upute da se pomoć prima od ljudi koje poznajete i u koje imate povjerenja ili s kojima ste prethodno telefonski dogovorili obilazak. Ako vam na vrata pokuca nepoznata osoba, savjetuje se da je ne puštate u svoj dom i razgovor obavite održavajući razmak. Bez obzira na koji se način predstavlja, nepoznatim osobama nikako nemojte davati novac.

Svijetla strana tragedije

Mudra izreka naših starih da je svako zlo za neko dobro, definitivno bi se mogla primijeniti u ovo razdoblje krize uvjetovane koronavirusom i potresom. Jer upravo u ovakvim teškim trenutcima ljubav i pomoć, solidarnost i zajedništvo s drugima i ugroženima postane jača i nekako nas izvuče iz dosadašnjeg modernog, užurbanog načina života, u kojima za druge i potrebite imamo malo ili nimalo vremena te živimo uglavnom sebičan život u kojem nam je glavna svrha življenja zadovoljavanje materijalnih pobuda.

Ma koliko to čudno zvučalo, u ovim trenutcima straha, trebali bi biti i zahvalni prirodi koja nas je na neki način resetirala i ukazala nam što su glavni prioriteti u životu.

Kada priroda pokaže razornu moć, mi pokažemo veliko srce. Čuvajmo jedni druge.

Igor Knežević

Odgode, vaučeri, pogodnosti

Hrvatska Vlada uvela je niz mjera koje bi trebale spasiti domaće gospodarstvo od velikog posrta-nja uzrokovanog smanjenom gospo-darskom aktivnošću zbog koronavirusa. Bojazan umirovljenika da će slabije punjenje proračuna značiti i smanjiva-nje njihovih mirovina prekinuo je premijer Plenković, koji je kazao da se u mirovine neće dirati, za razliku od pla-ća u javnom sektoru, koje će doživjeti rezove u svibnju.

Ništa od vaučera za obroke

I dok je prerano govoriti koliko će biti uspješne Vladine mjere, na neke dobre ideje koje su predložene, a tiču se umirovljenika, Vlada nije ni trepnula. Tako je sredinom ožujka 2020. Nacionalna udruga ugostitelja uputila prijedlog Vladi da se ljudima u samoizolaciji, rizičnim skupinama i umirovljenicima, izdaju vaučeri za ugostiteljske usluge do praga. Ugostitelji, koji su jedni od najpogođenijih ovom krizom, objasnili su kako bi ti vaučeri smanjili troškove naručivanja hrane, a najugroženije skupine stanovništva, one starije od 60, bi zadržali u svojim domovima.

„Kako bi im se olakšala samoizolacija, tražimo da im država dijeli vaučere od 20 kuna dnevno, što je 600 kuna mjesečno, koje bi mogli zamijeniti za obroke po povoljnijim cijenama. Ako naši obroci dođu od 30 do 50 kuna, vaučer bi im financijski pomogao, a dobili bi svježe pripremljenu hranu i ostali u samoizolaciji“, objasnio je predsjednik Nacionalne udruge ugostitelja Marin Medak.

Osim što bi se pomoglo starijima i nemoćnima, vaučeri bi donijeli i korist za ekonomiju, odnosno sačuvali bi radna mjesta. Procjene su da će iz ugostiteljstva na burzi završiti 40.000 radnika, i samo trošak za burzu će biti 300 milijuna kuna. Zbog toga je isplativije uložiti u vaučere, smatra Medak.

Bez provizije na bankomatima

Dobra vijest stigla je za sve umirovljenike koji imaju sreću da se nalaze u urbanim sredinama gdje se nalaze bankomati. Naime, sve banke u Hr-

vatskoj odazvale su se preporuci Hrvatske narodne banke te su privremeno ukinule naplatu naknade za podizanje novca na bankomatima u kojima korisnik nema otvoren račun. Mjera je donesena kako bi se smanjio rizik od zaraze koronavirusa, odnosno da bi se kretanje i socijalni kontakti sveli na minimum. Dakako, vijest je dobra za one umirovljenike koji se znaju služiti bankomatima.

Oni koji ne znaju morat će na šaltere, no ne svi. Naime, Hrvatska poštanska banka omogućila je umirovljenicima dostavu mirovine koju inače prima-ju putem tekućeg računa u HPB-u na kućnu adresu putem Hrvatske pošte i to bez naknade. Da bi ostvarili to pravo morate predati zahtjev, koji se može uručiti pozivom na broj 072 303304, elektroničkom poštom na info@posta.hr, obrascem putem <https://obracsci.posta.hr/isplata> (link će biti aktivan od 1. travnja) ili direktno u dogovoru s lokalnim poštarom.

U obrascu će se naznačiti i iznos za dostavu. Nakon zaprimanja obrasca bilo kojim navedenim putem, Hrvatska pošta radi autorizaciju s Hrvatskom poštanskom bankom te se organizira dostava novca putem poštara uz pripadajući nalog, pojasnili su iz HPB-a.

Umirovljenicima (samo) prednost

Inače, HNB je bankama preporučio i da osiguraju pristup poslovnica-ma s minimalnim rizikom zdravstvene ugroze za određene skupine građana nudeći npr. izdvojeno vrijeme rada poslovnice za umirovljenike. Tu preporuku uvažile su rijetke banke. Iz Erste banke su potvrdili kako će u poslovnica-ma gdje imaju više otvorenih blagajni umirovljenici imati prioritet kako bi se očuvalo njihovo zdravlje i brzo isplatila mirovina.

Pohvale idu i za Sberbanku koja je uvela posebno radno vrijeme za starije osobe i umirovljenike i to utorkom i četvrtkom od 9 do 10 sati, a dogovaraju

i isplatu mirovina na kioscima Tiska. Iz druge najveće hrvatske banke, PBZ, su potvrdili kako će u dane isplate mirovina prednost dati umirovljenicima od 8 do 12 sati te se mole ostali klijenti da se suzdrže od dolaska u poslovnice u to vrijeme. Najveća hrvatska banka, Zagrebačka banka, nema prilagođeno radno vrijeme za umirovljenike. Ono što je zajedničko svim bankama, je da upućuju sve korisnike da po mogućnosti koriste bankomate.

Odgoda plaćanja računa

Dobar potez je povukao i Grad Zagreb pa tako umirovljenici glavnog grada i osobe starije od 65 godina mogu odgoditi plaćanje računa za tri mjeseca. Cilj je, dakako, izbjegavanje gužvi pred blagajnama i potencijalne opasnosti od širenja zaraze. Mjera se odnosi na račune za usluge Zagrebačkog holdinga, Plinare, Vodoopskrbe i odvodnje, kao i one prema Gradu. Odgoda je moguća za tri mjeseca od datuma dospjeća istaknutog na uplatnicama. Zbog neplaćanja u navedenom roku neće biti obračunate zatezne kamate niti će se pokretati postupci ovrhe. No, odgoda samo znači da će ih trostruki računi čekati na naplatu.

Naše umirovljenike sigurno će zanimali i usvojena mjera Vlade prema kojoj oni kojima je istekla valjanost osobne iskaznice, vozačke dozvole i putovnice neće morati juriti po nove dokumente, jer je Vlada odlučila kako svi dokumenti i dalje vrijede, s time da se trebaju izvaditi novi tek 30 dana po objavljenom prestanku opasnosti od koronavirusa.

Igor Knežević

Plaćeno bolovanje za mamu i tatu?

Hrvatska brzim koracima postaje društvo staraca. Iz godine u godinu sve je manji broj rođene djece, mladi iseljavaju, pa broj osoba starijih od 65 godina čini sve veći udio u ukupnom stanovništvu. Ono što je najgore je što su osobe u toj dobi često samci, koji nemaju od koga tražiti pomoć da ih odvede liječniku, skuha im ručak ili pomogne u održavanju higijene. U isto vrijeme mnoga djeca oboljelih roditelja nemaju mogućnost plaćati osobu koja će umjesto njih biti na usluzi njihovim roditeljima. Istina, sada u uvjetima koronavirusa, takvi problemi djeluju nebitni, no u neko buduću uobičajeno vrijeme opet će itekako biti bitni.

Zakon ne voli stare

Zbog toga je Udruga pokret za čovjeka 12. ožujka 2020. godine uputila Vladi, Ministarstvu zdravstva i javnosti inicijativu da se djeci omogući pravo na naknadu plaće radi njege bolesnog roditelja. U inicijativi se navodi kako država i društvo u cjelini, zbog čiste sebičnosti ili nedostatka empatije, solidarnosti i čovjekoljublja, prema

starijim se osobama često ponašaju okrutno, diskriminirajuće i nerijetko ih smatraju teretom društva i kočnicom društvenog i gospodarskog napretka.

Zbog toga su neki roditelji zanemareni ili izloženi psihofizičkom nasilju čak i od vlastitog potomstva. No, većina djece iz ljubavi i zahvalnosti zdušno pomažu ili žele pomoći svojim bolesnim roditeljima, ali ih u tome onemogućuju zakonske odredbe. Konkretno, Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju omogućuje pravo na naknadu plaće za njegu oboljelog supružnika do 20 dana za svaku utvrđenu bolest, kao i za njegu oboljelog djeteta ovisno o njegovoj dobi.

Podrška Sindikata umirovljenika

Međutim, pravo na naknadu plaće za njegu vlastitog oboljelog roditelja nije moguće dobiti ni za jedan dan. Udruga pokret za čovjeka smatra da se time nanosi duboka nepravda i djeci i oboljelim roditeljima, da se starije osobe diskriminiraju u smislu mogućnosti pristupa zdravstvenim uslugama zbog

čega traže da se pokrene postupak izmjena i dopuna zakonskih odredbi kojima bi se izjednačilo pravo na naknadu plaće za njegu bolesnog roditelja s pravom na naknadu plaće za njegu oboljelog supružnika. Sindikat umirovljenika Hrvatske u potpunosti podržava ovu inicijativu i očekuje da će se ugraditi u buduća zakonska rješenja.

Iako je prvenstveni cilj ove inicijative usvajanje zakonskih rješenja, ona je upućena i kako bi se probudila građanska svijest o ulozi i položaju starijih osoba u društvu.

„Osobe treće životne dobi svakodnevno se susreću s problemima koje im donose neimaština, bolest, usamljenost i socijalna isključenost. Često, na žalost, možemo čuti i pogrdne viceve o starijim osobama, ignoriranje, vrijeđanje, prijetnje upućene starijim osobama u javnom gradskom prijevozu, sve do neprimjerene i ponižavajuće komunikacije i uskraćivanja usluga starijim osobama u javnim institucijama. Ovom inicijativom šaljemo poruku da starije osobe nisu teret društva, već osobe koje su zaslužile zahvalnost, poštovanje i dostojanstveno starenje“, kazao je predsjednik Udruge pokret za čovjeka Dario Benčić. Potpisujemo!

Igor Knežević

Drage umirovljenice i umirovljenici,

u vrijeme kad se pripremamo za najveći kršćanski blagdan, blagdan Kristovog Uskrsnuća i kada razmišljamo o svojoj vjeri i svemu što možemo činiti za svoje bližnje, želim vam obilje mira, ljubavi i Božjeg blagoslova.

Ovaj će Uskrs proći u svjetlu epidemije koronavirusa, i koliko god želite blagdane provesti u krugu svojih najmilijih, na žalost nije vrijeme za veća obiteljska okupljanja. Nastojte se zaštititi, poštujujte mjere koje izdaju stožeri civilne zaštite. Što se više budemo pridržavali mjera koje su na snazi, prije će proći ova, za sve nas teška situacija. Čuvajte se, jer vi ste u ovoj epidemiji najugroženija skupina. Neka vam Uskrsnuće Isusa da snagu i podari vjeru, mir i zdravlje kako bi što prije vaše obitelji ponovo bile na okupu.

Drage umirovljenice i umirovljenici, vama i vašim obiteljima u svoje i u ime Osječko-baranjske županije želim sretan i blagoslovan Uskrs!

Župan Ivan Anušić

Vodič obveznog zdravstvenog osiguranja

PRIOLOG GLASILU SINDIKATA UMIROVLJENIKA HRVATSKE U TRAVNJU 2020.

NOVOSTI U OBVEZNOM ZDRAVSTVENOM OSIGURANJU

UPRAVNO VIJEĆE HZZO-a

Dana 16. ožujka 2020. godine održana je izvanredna, a 30. ožujka 2020. godine redovna sjednica Upravnog vijeća Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje (HZZO).

U nastavku donosimo najvažnije sa sjednice.

Dodatna sredstva bolničkim zdravstvenim ustanovama za ožujak 2020.

Zbog novonastale epidemiološke situacije uzrokovane COVID-19 virusom, ugovornim bolničkim zdravstvenim ustanovama za ožujak 2020. godine doznačena su dodatna financijska sredstva u iznosu od 400 milijuna kuna, s ciljem poboljšanja njihovih uvjeta poslovanja, a namijenjena su za pravovremenu i optimalnu opskrbu zdravstvenog sustava lijekovima i potrošnim medicinskim materijalom.

Odluka je donesena na temelju prethodne

odluke Ministarstva zdravstva o utvrđivanju kriterija za raspored izvanrednih sredstava doznačenih HZZO-u iz državnog proračuna u iznosu od 400 milijuna kuna. Dodatna sredstva bolničke zdravstvene ustanove će pravdati isključivo izvršenjem zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja osiguranim osobama HZZO-a.

Radi se o dodatnim sredstvima koja nisu obuhvaćena Odlukom o utvrđivanju maksimalnih iznosa sredstava za provođenje bolničke i specijalističko-konzilijarne zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja (limiti).

Prava s osnova profesionalne bolesti u slučaju oboljenja od zarazne bolesti

Još je jedna važna vijest vezana za aktualnu epidemiološku situaciju uzrokovanu COVID-19 virusom te za izvanredne okolnosti uzrokovane pojavom koronavirusne bolesti.

Naime, donesen je Pravilnik o izmjenama Pra-

IZ SADRŽAJA:

- Dodatna sredstva bolničkim zdravstvenim ustanovama za ožujak 2020.
- Pravovremena i optimalna opskrba lijekovima i potrošnim medicinskim materijalom

- Propisivanje ortopedskih i drugih pomagala elektronskim putem

- Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

- Dodatna sredstva Klinici za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević

vilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti kojim je predviđena mogućnost ostvarivanja prava temeljem priznate profesionalne bolesti, ako se radi o zaraznoj bolesti, od datuma nastanka zarazne bolesti, uvažavajući specifična obilježja zaraznih bolesti, od kojih je glavna prenosivost koja se ostvaruje ispunjenjem uvjeta međusobno povezanih u epidemiološki (tzv. Vogralikov) lanac kojeg čine izvor zaraze, putovi prijenosa i širenja zaraze, ulazno mjesto zaraze, količina i virulencija uzročnika te dispozicija osobe.

Pravilnik o izmjenama Pravilnika o pravima, uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja u slučaju ozljede na radu i profesionalne bolesti donesen je u skladu s mjerama Vlade Republike Hrvatske i Odlukom o proglašavanju opasnosti od epidemije zarazne bolesti COVID-19.

Propisivanje ortopedskih i drugih pomagala elektronskim putem

HZZO je omogućio da se ortopedska i druga pomagala serijskog načina proizvodnje, a koja propisuje izabrani doktor, ako to listama pomagala HZZO-a nije drugačije utvrđeno, propisuju elektroničkim putem kao E-potvrda. Time se značajno pojednostavio postupak i način ostvarivanja prava osiguranih osoba HZZO-a na pomagala.

Na Osnovnu listu pomagala HZZO-a stavljena su nova istovrsna pomagala iz skupina obloga za rane, pomagala za kretanje i drugih pomagala te nova generacija pomagala iz skupine pomagala za disanje.

Za pomagala s Osnovne liste pomagala HZZO-a, senzor i odašiljač za kontinuirano mjerenje glukoze, proširena je indikacija za primjenu na način da je ukinuto dobno ograničenje te pravo na iste mogu ostvariti osigurane osobe svih dobnih skupina sukladno indikaciji.

Na Dodatnu listu pomagala HZZO-a stavljena su nova pomagala iz skupina obloga za rane i pomagala za urogenitalni sustav.

Stavljanjem novih pomagala na liste te uvođenjem E-potvrde omogućena je veća dostupnost ortopedskih i drugih pomagala te je dodatno unaprijeđena kvaliteta i suvremenost opskrbe istima za osigurane osobe HZZO-a.

Novi lijekovi na listama lijekova HZZO-a

HZZO je uvrstio nove lijekove na liste lijekova HZZO-a te su proširene indikacije za postojeće lijekove.

U redovnoj proceduri su na Osnovnu listu lijekova HZZO-a stavljena dva nova lije-

ka: dinutuksimab beta za liječenje bolesnika oboljelih od neuroblastoma i kombinacija dolutegravir+lamivudin za liječenje oboljelih od HIV-infekcija, a na Dopunsku listu lijekova HZZO-a stavljen je novi lijek edoksaban za prevenciju moždanog udara i sistemske embolije.

Dodatno su na liste lijekova HZZO-a stavljene nove generičke i kliničke paralele te novi oblici i/ili nova pakiranja već postojećih lijekova te je proširena indikacija uz lijekove dabrafenib i trametinib koji se primjenjuje u adjuvantnom liječenju metastatskog melanoma.

Dva biološka lijeka golimumab i certolizumab pegol moći će se na temelju preporuke bolničkog specijaliste i uz odobrenje bolničkog povjerenstva za lijekove propisivati na recept HZZO-a te podizati u ljekarni na razini primarne zdravstvene zaštite.

Stavljanjem novih lijekova na liste lijekova HZZO-a i proširenjem indikacija uz postojeće lijekove na listama lijekova proširuje se spektar lijekova koji osigurane osobe mogu za svoje liječenje ostvariti na teret sredstava obveznog zdravstvenog osiguranja.

Novi ugovori za bolničku i specijalističko-konzilijarnu zdravstvenu zaštitu

Upravno vijeće HZZO-a je osnovom provedenog Natječaja za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja donijelo Odluku o izboru najpovoljnijih ponuditelja na Natječaj za sklapanje ugovora o provođenju zdravstvene zaštite iz obveznog zdravstvenog osiguranja za sekundarnu i tercijarnu razinu zdravstvene zaštite za ugovorno razdoblje od 1. travnja do 31. prosinca 2020. godine.

Dodatna sredstva Klinici za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević za travanj i svibanj 2020.

Zbog trenutne izvanredne epidemiološke situacije uzrokovane COVID-2019 virusom, Klinici za infektivne bolesti Dr. Fran Mihaljević su, osnovom upute Ministarstva zdravstva za mjesec travanj i svibanj 2020. godine osigurana dodatna sredstva u iznosu od 1,5 milijuna kuna mjesečno, odnosno dodatna 3 milijuna kuna ukupno za potrebe zbrinjavanja oboljelih i poduzimanje svih mjera sprečavanja širenja COVID-2019 virusa na području Republike Hrvatske.

Kontakti za ostvarivanje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja

Zbog aktualne epidemiološke situacije uzrokovane pojavom koronavirusa (COVID-19) HZZO poziva osigurane osobe i druge korisnike usluga HZZO-a, naročito one starije dobi, da privremeno odgode svoj dolazak u službene prostorije HZZO-a kako bi zaštitili sebe i svoju obitelj, a i radnike HZZO-a.

Radi omogućavanja ostvarivanja određenih prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, HZZO je iznimno omogućio podnošenje zahtjeva elektronskim putem na sljedeći način:

Regionalni ured/ Područna služba	E-mail adresa	Za osobe s adresom na području:
Regionalni ured Osijek	pisarnica-osijek@hzzo.hr	Osječko-baranjska županija
Područna služba Vinkovci	pisarnica-vinkovci@hzzo.hr	Vukovarsko-srijemska županija
Regionalni ured Split	pisarnica-split@hzzo.hr	Splitsko-dalmatinska županija
Područna služba Slavonski Brod	pisarnica-slbrod@hzzo.hr	Brodsko-posavska županija
Područna služba Pazin	pisarnica-pazin@hzzo.hr	Istarska županija
Područna služba Gospić	pisarnica-gospic@hzzo.hr	Ličko-senjska županija
Područna služba Požega	pisarnica-pozega@hzzo.hr	Požeško-slavonska županija
Područna služba Bjelovar	pisarnica-bjelovar@hzzo.hr	Bjelovarsko-bilogorska županija
Područna služba Čakovec	pisarnica-cakovec@hzzo.hr	Međimurska županija
Područna služba Koprivnica	pisarnica-koprivnica@hzzo.hr	Koprivničko-križevačka županija
Regionalni ured Rijeka	pisarnica-rijeka@hzzo.hr	Primorsko-goranska županija
Područna služba Krapina	pisarnica-krapina@hzzo.hr	Krapinsko-zagorska županija
Regionalni ured Zagreb	pisarnica-zagreb@hzzo.hr	Grad Zagreb i Zagrebačka županija
Područna služba Karlovac	pisarnica-karlovac@hzzo.hr	Karlovačka županija

Područna služba Virovitica	pisarnica-virovitica@hzzo.hr	Virovitičko-podravska županija
Područna služba Dubrovnik	pisarnica-dubrovnik@hzzo.hr	Dubrovačko-neretvanska županija
Područna služba Šibenik	pisarnica-sibenik@hzzo.hr	Šibensko-kninska županija
Područna služba Varaždin	pisarnica-varazdin@hzzo.hr	Varaždinska županija
Područna služba Sisak	pisarnica-sisak@hzzo.hr	Sisačko-moslavačka županija
Područna služba Zadar	pisarnica-zadar@hzzo.hr	Zadarska županija

1. Zahtjevi za naknadu plaće osiguranika kojima je utvrđena privremena nesposobnost zbog izolacije isključivo se podnose putem e-mail adrese izolacija@hzzo.hr.

2. Ostali zahtjevi i podnesci u svrhu ostvarivanja prava kod HZZO-a (poput prijave na zdravstveno osiguranje), mogu se podnijeti, prema adresi osobe podnositelja, na sljedeće e-mail adrese:

Naglašavamo, kako zahtjevi upućeni na navedene e-mail adrese, osim izričitog određenja zahtjeva i naznake prava, obvezno moraju sadržavati sljedeće:

- ime i prezime,
- OIB ili MBO (matični broj osigurane osobe),
- kontakt telefon,
- te u svrhu autentifikacije pošiljatelja scan ili fotografiju identifikacijskog dokumenta (važeće osobne iskaznice izdane u RH, drugoj članici EGP-a ili Švicarskoj, putovnice ili boravišne iskaznice za državljanina treće zemlje).

Također, za informaciju koju dokumentaciju ili podatke je dodatno potrebno priložiti uz zahtjev za ostvarivanje pojedinog prava, molimo da prethodno kontaktirate HZZO putem jednog od kontakt brojeva na poveznici <https://www.hzzo.hr/kontaktirajte-nas/>.

Ovom prilikom Vas obavještavamo da određene informacije u vezi s HZZO-om možete dobiti i putem sustava e-Građani i „Portala zdravlja“ poput: - podaci o izabranom doktoru obiteljske (opće) medicine, ginekologu, doktoru dentalne medicine, - podaci o laboratorijskim nalazima, izdanim lijekovima i sl. Više informacija u vezi usluga HZZO za e-Građane možete pronaći na ovoj poveznici: <https://www.hzzo.hr/e-gradani/hzzo-za-e-gradane/>.

- **Kontakti za ostvarivanje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja**

Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje - Direkcija
Margaretska 3, 10000 ZAGREB
www.hzzo.hr

Za nakladnika: ravnatelj Lucian Vukelić, dr. med. spec.
Urednice priloga: Veronika Laušin, dr. med. spec., zamjenica ravnatelja HZZO-a
Martina Furlan, dipl. iur. i Nevenka Mirković, dipl. iur.

BESPLATNI TELEFONSKI BROJEVI

za informacije obveznog zdravstvenog osiguranja: 0800 7979
za informacije dopunskog zdravstvenog osiguranja: 0800 7989

*Svim umirovljenicima i njihovim obiteljima
želimo sretne i radosne uskrсне blagdane!
Uredništvo info.HZMO-a*

Uvjeti za obiteljsku mirovinu u 2020

Opći uvjeti za stjecanje prava koji moraju biti ispunjeni na strani umrlog osiguranika

Članovi obitelji umrlog osiguranika imaju pravo na obiteljsku mirovinu: • ako umrli osiguranik ima najmanje 5 godina staža osiguranja ili

najmanje 10 godina mirovinskog staža ili

- ako je osiguranik ispunjavao uvjete dužine mirovinskog staža za stjecanje prava na invalidsku mirovinu ili
- ako je umrli osiguranik bio korisnik starosne, prijevremene starosne, invalidske mirovine ili
- ako je umrli osiguranik bio korisnik prava na profesionalnu rehabilitaciju.

Ako je smrt osiguranika ili osigurane osobe nastala zbog ozljede na radu ili profesionalne bolesti, članovi obitelji imaju pravo na obiteljsku mirovinu bez obzira na dužinu mirovinskog staža osiguranika.

Uvjeti za članove obitelji osiguranika

Udovica/udovac/ izvanbračni drug / životni partner / neformalni životni partner:

- ako su do smrti bračnog druga nakon kojeg im pravo pripada navršili 50 godina života ili

- ako su mlađi od 50 godina života i do smrti bračnog druga je nastupio potpuni gubitak radne sposobnosti ili je potpuni gubitak radne sposobnosti nastao u roku od jedne godine nakon smrti bračnog druga ili

- ako obavlja roditeljske dužnosti prema djeci koja imaju pravo na obiteljsku mirovinu, godine starosti nisu uvjet. Također, ako tijekom trajanja prava po ovoj osnovi nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, zadržavaju pravo na obiteljsku mirovinu dok postoji takva nesposobnost.

Ako do smrti bračnog druga nisu navršili 50, ali su imali 45 godina života, pravo na obiteljsku mirovinu imaju kad navrše 50 godina života.

Ako su tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navršili 50 godina života zadržavaju pravo trajno, a ako pravo prestane prije navršene 50. godine života, ali nakon navršene 45. godine života, pravo na obiteljsku mirovinu mogu ponovno ostvariti kada navrše 50 godina života.

Udovica stječe pravo na obiteljsku mirovinu i kada je dijete osiguranika rođeno nakon njegove smrti, a pravo u tom slučaju pripada od dana smrti osiguranika.

Izvanbračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu ako je izvanbračna zajednica postojala najranije na dan 28. ožujka 2008. ili kasnije, a trajala je najmanje tri godine. (status ove zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku).

Razvedeni bračni drug ima pravo na obiteljsku mirovinu ako mu je sudskom odlukom dosuđeno pravo na uzdržavanje.

Članovi obitelji formalnog i neformalnog životnog partnera imaju pravo na obiteljsku mirovinu ako je formalno ili neformalno životno partnerstvo postojalo na dan 5. kolovoza 2014. ili kasnije i pod uvjetom da je trajalo najmanje tri godine (status ove zajednice utvrđuje se u izvanparničnome sudskom postupku).

Dijete:

• do navršene 15. godine života, a nakon 15. godine života ako je u trenutku smrti osiguranika na redovitom školovanju ili započne redovito školovanje nakon smrti osiguranika, i pravo pripada do

kraja redovitog školovanja, ali najduže do 26. godine života

• dijete nakon navršene 15. godine života koje nije na redovitom školovanju do 18. godine života, u razdobljima kada nije zaposleno može steći pravo na obiteljsku mirovinu i nakon te dobi ako kod njega nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti, a osiguranik ili korisnik prava do svoje ga je smrti uzdržavao

• dijete kod kojeg tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu nastupi potpuni gubitak radne sposobnosti zadržava pravo dok takav gubitak postoji.

Ako je redovito školovanje prekinuto zbog bolesti, dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu i koristi se tim pravom za vrijeme bolesti – do navršene 26. godine života, kao i nakon tih godina, ali najviše onoliko vremena koliko je zbog bolesti izgubljeno za redovito školovanje, ako je ono nastavljeno prije navršenih 26 godina života.

Iznimka - pravo na obiteljsku mirovinu imaju djeca sa statusom osobe s invaliditetom s preostalom radnom sposobnosti (utvrđenom prema propisima o profesionalnoj rehabilitaciji i zapošljavanju osoba s invaliditetom), neovisno o tome je li ih osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti. Također, ovo pravo imaju i ako su prije smrti roditelja stupili u radni odnos ili počeli obavljati djelatnost na osnovi koje postoji obveza osiguranja (npr. otvaranje obrta). Isplata mirovine obustavlja se za vrijeme trajanja radnog odnosa ili drugog svojstva na osnovi kojeg se stječe svojstvo osiguranika, ali pravo na mirovinu se ne gubi. Nakon prestanka obveznog osiguranja ponovno se uspostavlja isplata obiteljske mirovine.

Isto vrijedi i za djecu koja su ostvarila obiteljsku mirovinu na temelju potpunog gubitka radne sposobnosti prema propisima iz mirovinskog osiguranja - ne gube pravo na obiteljsku mirovinu ako se zaposle ili počnu obavljati djelatnost na osnovi koje postoji obveza osiguranja prema ZOMO-u, već im se obustavlja isplata mirovine za vrijeme trajanja osiguranja.

Dijete ima pravo na obiteljsku mirovinu nakon smrti oba roditelja, tj. na dvije obiteljske mirovine.

Roditelj kojega je osiguranik ili korisnik prava uzdržavao do svoje smrti ima pravo na obiteljsku mirovinu:

- ako je do smrti osiguranika navršio 60 godina života ili
- ako je mlađi od 60 godina života, ali je do smrti osiguranika ili korisnika prava kod njega nastao potpuni gubitak radne sposobnosti, sve dok takva nesposobnost traje.

Ako roditelj tijekom trajanja prava na obiteljsku mirovinu navršio godine života trajno zadržava pravo na mirovinu.

Pravo na obiteljsku mirovinu imaju i:

- pastorčad koju je osiguranik uzdržavao
- unučad koju je osiguranik uzdržavao ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ZOMO-u
- djeca bez roditelja - braća, sestre i druga djeca koju je osiguranik uzdržavao, ako su bez oba roditelja ili ako imaju jednog ili oba roditelja kod kojih postoji potpuni gubitak radne sposobnosti prema ZOMO-u
- dijete nad kojim je osiguranik ostvarivao partnersku skrb
- dijete preminulog životnog partnera kojeg je osiguranik uzdržavao u skladu sa ZOMO-om i propisima o životnom partnerstvu osoba istog spola.

KORISNICI MIROVINA - isplata u ožujku 2020.

Vrste mirovina	Broj korisnika	Prosječne svote mirovina
Prema Zakonu o mirovinskom osiguranju - ZOMO		
Starosna mirovina	500 396	2.717,23 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	33 149	3.646,98 kn
Starosna mirovina prevedena iz invalidske - čl. 58. ZOMO-a	84 568	2.393,00 kn
Prijevremena starosna mirovina	200 136	2.600,91 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	318	2.854,06 kn
Invalidska mirovina	111 885	2.043,74 kn
Obiteljska mirovina	219 347	2.050,84 kn
UKUPNO - ZOMO	1 149 799	2.507,32 kn

Korisnici koji su u 2019. godini prvi put ostvarili pravo na mirovinu - ZOMO	Broj korisnika	Prosječna netomirovina
Starosna mirovina	2 426	2.006,32 kn
Starosna mirovina za dugogodišnjeg osiguranika - čl. 35. ZOMO-a	1 135	3.181,49 kn
Prijevremena starosna mirovina	754	2.287,65 kn
Prijevremena starosna mirovina zbog stečaja poslodavca - čl. 36. ZOMO-a	2	3.357,60 kn
Invalidska mirovina	319	1.933,18 kn
Obiteljska mirovina	1 513	2.121,15 kn
UKUPNO	6 149	2.282,63 kn

Prosječna starosna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	102 945	3.823,81 kn
Prosječna ukupna ZOMO mirovina s mirovinskim stažem od 40 i više godina	195 181	3.506,50 kn
Korisnici najniže mirovine kojima je mirovina određena prema ZOMO	259 948	1.675,32 kn
Korisnici najviše mirovine prema Zakonu o najvišoj mirovini	1 749	7.116,28 kn

Ukupan broj osiguranika	1 542 328
Ukupan broj korisnika mirovine	1 243 417
Odnos broja korisnika mirovina i osiguranika	1:1,24
Prosječna netoplaća u Republici Hrvatskoj za siječanj 2020.	6.796,00 kn
Udio prosječne starosne mirovine za 40 i više godina mirovinskog staža prema ZOMO-u u prosječnoj netoplaći u Republici Hrvatskoj za siječanj 2020.	56,27%
Korisnici mirovina - muškarci (46,05%)	572 577
Korisnici mirovina - žene (53,95%)	670 840
Prosječan mirovinski staž za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	31 godina
Prosječna dob za ukupan broj korisnika mirovina - ZOMO	71 godina
Prosječan mirovinski staž za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	29 godina
Prosječna dob za korisnike starosne mirovine ostvarene u 2020. godini - ZOMO	64 godine

Saborske mirovine porasle dvije tisuće kuna!

Prema posljednjim podacima čak 178 tisuća korisnika prima povlaštene mirovine, a ono što definitivno bude oči su iznosi koje prima trenutno

zastupnicima. Zanimljivo je pogledati i podatke koliko je rasla mirovina ovoj povlaštenoj grupi umirovljenika za vrijeme aktualne Vlade. Tako je u rujnu 2016. godine iznosila prosječno 8.011,85 kuna. Dakle, u tri i pol godine HDZ-ove vlasti saborske mirovine su porasle za 2.022 kune!

Usporedbe radi, prosječna mirovina svih umirovljenika prema običnim propisima u tri i pol godine ove Vlade narasla je za 256 kuna, odnosno u rujnu 2016. iznosila je 2.251 kunu. Sa-

borskih mirovina za čak tisuću kuna je odluka HDZ-ove aktualne Vlade iz 2017. godine kojom je ukinuta Odredba o smanjenju saborskih mirovina za deset posto iz 2014. godine, koju je donijela bivša, Milanovićeva Vlada. Samo ta razlika godišnje košta proračun osam milijuna kuna.

I dok bi ušteda na saborskim mirovinama bila više simbolična, definitivno najveću uštedu u doba krize ova Vlada bi mogla napraviti revizijom postojećih braniteljskih mirovina. Jer, među 121 tisuće povlaštenih braniteljskih mirovina sigurno se krije jedan broj onih koji su lažirali svoj ratni put, a redovito u javnost izađu i slučajevi lažnih ratnih vojnih invalida. Takvih je slučajeva sve više i na sudovima i medijima, a na društvenim mrežama svakodnevno čujemo o „slučajevima“.

Mjesta za rezove i uštede na mirovinama prema posebnim propisima definitivno ima pa se stoga i ne možemo složiti s premijerovom konstatacijom da neće dirati u (sve) mirovine. A hajdemo sada zaokružiti – mirovine po posebnim propisima za samo 178 tisuća umirovljenika teže oko devet milijardi kuna godišnje, dok za milijun ostalih umirovljenika odlazi „samo“ 30 milijardi. Sve je jasno, zar ne?

Pandemija koronavirusa, ako potraje, možda bi konačno mogla natjerati vladajuće da uvedu reda u mirovine prema posebnim propisima.

Igor Knežević

673 umirovljenih zastupnika Hrvatskog sabora, članova Vlade, sudaca Ustavnog suda i glavnih državnih revizora. Naime, oni primaju nikad veću mirovinu, u prosjeku od 10.033,88 kuna. Usporedbe radi, prosječna mirovina običnog umirovljenika iznosi 2.507 kuna, što je čak četiri puta manje. Treba napomenuti i da saborski zastupnici u odnosu na obične umirovljenike u mirovinu mogu prema povlaštenim uvjetima znatno ranije i to bez ikakve penalizacije.

Ono što je zajedničko svim hrvatskim Vladama pa tako i ovoj posljednjoj HDZ-ovoj je da su bile dosljedne u povećavanju mirovina bivšim saborskim

borske mirovine, dakle, narasle su čak osam puta više od običnih. Kategorija najniže mirovine u istom razdoblju narasla je najmanje, samo 227 kuna, sa 1.448 kuna na 1.675 kuna. Matematika kaže da je prosječna saborska mirovina porasla za devet puta više od prosječne najniže mirovine. Je li to vama normalno?

Revizijom do novca

Podsjetimo, sve mirovine se usklađuju dvaput godišnje, u siječnju i srpnju, a prate rast plaća i troškova života. No, ono što je uzrokovalo dodatni rast sa-

KRIVAC KORONA

Uskrsnice za Božić?

Brojni hrvatski gradovi i općine i ovaj Uskrs odlučili su isplatiti uskrsnice svojim umirovljenicima u rasponu od 100 do 500 kuna, no iako je novac u njihovim proračunima bio osiguran, zbog pandemije koronavirusa isplate su uglavnom stopirane. Tako je primjerice grad Sisak u planu imao podjelu uskrsnica u iznosima od 100 do 300 kuna, no isplate se nisu, kao inače, mogle obaviti na gradskim blagajnama zbog straha od širenja zaraze.

Nakon toga su u gradu došli na ideju da isplate uskrsnice direktno na račun umirovljenika, no dobili su odbijenicu HZMO-a pa je isplata odgođena do daljnjega, odnosno dok ne prođe pandemija. U Koprivnici je pak isplata uskrsnica za 1.500 umirovljenika koji imaju mirovine do 2.000 kuna prolongirana. I slavonski grado-

vi, Đakovo, Belišće i Valpovo donijeli su odluke o isplati uskrsnica u iznosima od 200 do 300 kuna, ali zbog cijele situacije također ne znaju kada će obaviti isplate.

Grad Osijek pronašao je način kojim je u ova teška vremena ipak razveselio svoje umirovljenike za Uskrs. Naime, uskrsnice su umirovljenicima poslane putem pošte. Tako su na kućne adrese 7.343 korisnika mirovina stigle uskrsnice u iznosima od 100 do 400 kuna za što je potrošeno 1,9 milijuna kuna.

I grad Varaždin poslao je na kućne adrese 2.019 umirovljenika uskrsnice u iznosu od 150 kuna. Pravo na njih imaju umirovljenici koji primaju mirovine u iznosu do 2.000 kuna mjesečno. Za to je grad potrošio malo više od 300 tisuća kuna.

Definitivno najopskurniju odluku donijele su istarske općine Raša, Kršan, Pićan, Sv. Nedelja i grad Labin, koji će uskrsnice podijeliti zajedno s božićnicama uoči božićnih blagdana.

I. K.

Od male plaće do još manje mirovine

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova je predstavila Izvješće o radu za 2019. te donosimo interpretaciju jaza u plaćama i mirovinama.

Jaz u plaćama i mirovinama u Hrvatskoj se vrlo blago smanjuje. Prema dostupnim podacima Državnog zavoda za statistiku o prosječnim bruto plaćama zaposlenih u pravnim osobama u 2018. godini muškarci su prosječno mjesečno zaradili 8.837 kn, a žene 7.711 kn. Navedeni podaci ukazuju na prosječni jaz u plaćama od 12,74 posto, što je u odnosu na prethodno razdoblje niže za 0,45 posto.

Analizirajući jaz u plaćama prema djelatnosti, može se zaključiti da žene imaju manju prosječnu bruto plaću u 16 od ukupno 19 područja djelatnosti. Ovisno o djelatnosti, prosječni jaz u plaći varira. Osobito izraženi raskoraci u plaćama prisutni su u djelatnosti zdravstvene zaštite i socijalne skrbi (27,8 posto), financijskoj djelatnosti i djelatnosti osiguranja (27,6 posto) te djelatnosti trgovine na veliko i malo (21,7 posto). Ako se navedeni podaci dovedu u kontekst sa zastupljenošću pojedinog spola u konkretnoj djelatnosti, dolazi se do spoznaje da su u sva tri područja zastupljenije žene, uz izrazitu dominaciju u prva dva područja od 78,7 posto. Slijedom navedenog, očite su indicije da se tzv. stakleni strop na ovim područjima manifestira u najekstremnijem obliku te da je uzroke ovako visokog jaza u plaćama potrebno potražiti u većoj zastupljenosti muškaraca na bolje plaćenim pozicijama u organizacijskoj hijerarhiji.

Bolji od europskog prosjeka

U izvješću o radu za 2019. godinu Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova upozorava kako su jaz u plaćama i nedostatak transparentnosti plaća tematika koja je u posljednje vrijeme u posebnom fokusu Europske komisije, jednako kao i rodni jaz u mirovinama. Prema podacima Eurostata (Gender pay gap in unadjusted form), na razini Europske unije žene u prosjeku imaju 15,7 posto manju plaću od muškaraca. U novoj Strategiji EU za ravnopravnost spolova 2020.-2025., napominje se kako će Europska komisija do kraja 2020. predstaviti obvezujuće mjere vezane uz transparentnost plaća. Nadalje, slijedeći načela Europskog stupa socijalnih prava, Europski parlament i Vijeće su usvojili Direktivu 2019/1158 o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i pružatelja skrbi, a Vijeće Europske unije donijelo je Preporuku o pristupu radnika/ca i samozaposlenih osoba socijalnoj zaštiti.

Dugoročna posljedica jaza u plaćama je produbljenje jaza u mirovinama. Prosječna mirovina u Republici Hrvatskoj (2018.) iznosila je 2.618,81 kn*. Promatrano po spolu, prosječna mirovina muškaraca iznosila je 2.964,87 kn, dok je prosječna mirovina žena iznosila 2.326,14 kn. Jaz u mirovini izračunat prema podacima o prosječnoj mirovini za muškarce i žene (2018.) iznosi 21,54 posto, što je na nešto nižoj razini od podatka iz 2017., kada je jaz iznosio 21,6 posto.

Na razini Europske unije, prema podacima Eurostata (EU-SILC survey), jaz u mirovinama iznosi 29,1 posto. Imajući u vidu da je jaz u mirovinama dinamička kategorija koja se zbog svoje prirode vrlo sporo mijenja, Pravobraniteljica smatra da je ovaj mali pomak i izostanak produbljenja jaza - pozitivan trend. Anticipirajući ozbilj-

nost problema jaza u plaćama i mirovinama, važno je istaknuti da je Pravobraniteljica (2018.) pokrenula EU-projekt "Jednaka prava – jednake plaće – jednake mirovine" – širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj, čija je ujedno i nositeljica. Krajnja posljedica lošijeg položaja žena na tržištu rada te jaza u plaćama i mirovinama, manifestira se na području rizika od siromaštva.

Ženska cijena siromaštva

Stope rizika od siromaštva muškaraca i žena se vidljivo manifestiraju nakon 54. godina života kada do izražaja dolaze nepovoljni faktori koji žene dovode u sve veći rizik od siromaštva i socijalne isključenosti. Stopa rizika od siromaštva za žene u dobi 55-64 godine iznosi 23,3 posto, što je oko tri posto više nego za muškarce u istoj dobi. Razlika u stopi je najizraženija u odnosu na žene u dobi od 65 i više godina gdje stopa iznosi 31,3 posto, dok za muškarce iznosi 23,5 posto, odnosno za 7,8 posto manje. Promatrajući ukupne faktore vezane uz siromaštvo i socijalnu isključenost, osobe koje se nalaze u najvećem riziku od siromaštva su žene koje čine jednočlano kućanstvo, a stopa rizika iznosi 48,9 posto (Državni zavod za statistiku: Pokazatelji siromaštva i socijalne isključenosti u 2018.).

U kontekstu podizanja standarda te borbe protiv siromaštva, za pohvaliti je povećanje minimalne bruto plaće na 4.062,51 kn, kao i najavljeno uvođenje tzv. instituta nacionalne mirovine u iznosu od 800 kn, usmjerenog na zaštitu od siromaštva, osobito stoga što je prema projekciji Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, procjena da će oko 53.000 stanovnika u 2021., imati više od 65 godina, a neće ostvarivati nikakve prihode.

Kada promatramo ravnopravnost spolova na području rada i zapošljavanja prema ocjeni Europskog instituta za ravnopravnost spolova (EIGE), Republika Hrvatska (2019.) ima indeks ravnopravnosti spolova 55,6 te zauzima 22. mjesto među 28 zemalja članica Europske unije. Međutim, kad je u pitanju ravnopravnost spolova u smislu participacije na tržištu rada, Republika Hrvatska nalazi se s indeksom 78,9. na 24. mjestu. Daleki je još put do ravnopravnosti na tržištu rada i u mirovini!

*U tekstu su korišteni podaci za mirovine prema Zakonu o mirovinskom osiguranju, bez mirovina prema međunarodnim ugovorima, ali ne i mirovine prema posebnim propisima.

Ova stranica objavljena je u okviru dvogodišnjeg europskog projekta „Jednaka prava - jednake plaće - jednake mirovine - širenje opsega implementacije akcija i zakonskih standarda rodne ravnopravnosti s ciljem dostizanja rodne ravnopravnosti i sprječavanja siromaštva u Hrvatskoj“, (REC-RGEN-PENS-AG-2017-820696-GPPG), koji s partnerima i suradnicima provodi Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

This article was funded by the European Union's Rights, Equality and Citizenship Programme (2014-2020)

"The content of this article represents the views of the author only and is his/her sole responsibility. The European Commission does not accept any responsibility for use that may be made of the information it contains."

Pozitivom protiv korone

S obzirom na situaciju s koronavirusom SUH-ovci su oprezno birali kojim će se aktivnostima baviti početkom ožujka, stoga se težilo aktivnostima na otvorenom. Tako se u dva navrata otišlo na planinarene na Zagrebačku goru. Pješačilo se od Čučerja do planinarskog doma Vugrovec, na 235 metara nadmorske visine, gdje se obično napravi stanka uz pohane bukovače iz vlastitog uzgoja obitelji koja se brine za dom. Točno u podne 15. ožujka planinari su pljeskom dali podršku svim medicinskim

djelatnicima, policajcima, vatrogascima i drugima koji moraju raditi u uvjetima koji su nas zadesili.

Uspjelo se, uz nešto skromniju publiku, obilježiti Dan žena pa je tako profesorica Slavica Đulić, koja održava glazbenu radionicu u područnici, upriličila koncert s autorskim pjesmama i recitacijama, uz malu pomoć članova glazbene radionice, odnosno kako im je ona dala ime, Star-ke. Osim korone, članove su zadesili i potresi, što je mnoge uplašilo, a nekima nanijelo i

značajnu materijalnu štetu. Međutim, najvažnije je da nitko nije nastradao. Korona je ljude zadržala u njihovim domovima, gdje se naveliko posprema, čitaju knjige koje su se odavno željele pročitati, radi se quilling (dekoracije papirom), ali je duh ostao pozitivan, što se vidi na društvenim mrežama.

Živčić

Roč Izbori i jaglaci

Članovi SUH-ove podružnice Roč uspjeli su prije eskalacije koronavirusa održati izbornu skupštinu 29. veljače 2020. godine. U Domu kulture okupilo se pedesetak od ukupno 138 članova. Jednoglasno su usvojeni izvještaji o radu i aktivnosti podružnice u 2019. godini, Financijski izvještaj za 2019. i izvještaj Nadzornog odbora. Za novu/staru predsjednicu podružnice izabrana je Sonja Kukec, Aldo Rabak je njezin zamjenik, a članovi predsjedništva su još Ida Blašković, Mario Pernić, Ljiljana Pozzecco, Zlatko Kos i Loredana Pavletić.

Skupštini je prisustvovao i predsjednik povjereništva SUH-a Istarske županije Vladimir Buršić, koji je pozdravio sve nazočne te kazao kako umirovljenici udruženi u SUH mogu puno postići, istaknuvši uspjeh oko uvođenja nacionalne naknade za starije osobe i najave Vlade da će povisiti cenzus za dopunsko zdravstveno osiguranje.

Nakon skupštine nastavilo se s druženjem uz večeru i ples do kasno u noć. Mirela Nemarnik pročitala je prigodne stihove povodom nadolazećeg Dana žena, a svim ženama su podijeljeni i jaglaci. Veliki aplauz dobili su i Nevija Koraca i Mario Pernić, koji su na pozornici izveli simpatičan skeč na temu aktualnih događanja i života. No, sada je i u Roču korona zamrznuła aktivnosti.

Sonja Kukec

OMIŠ Velika fešta za Dan žena

Povodom Dana žena, 8. ožujka 2020., u organizaciji SUH-ove podružnice Omiš, u tom je gradu na ušću Cetine održano tradicionalno druženje na kojem se okupilo čak dvjestotinjak žena iz sindikalnih podružnica iz Trogira, Splita, Žrnovnice, Vrgorca i Omiša. Vrijedni organizatori na čelu s predsjednikom Andrijom Vučkovićem proveli su gošće po gradu i upoznali ih s njegovim znamenitostima, nakon čega je uslijedila cjelodnevna fešta u hotelu Plaža.

Prije bogate zakuske sve prisutne pozdravili su čelni čovjek omiških umirovljenika te predsjednica županijskog povjereništva SUH-a Splitsko-dalmatinske županije Merica Ličina. Uz dobro jelo, bilo je i puno veselja, pjesme, plesa, a na kraju svečanosti svim sudionicama podijeljene su ruže. Sada ih osuđene podsjećaju na zadnju od brojnih aktivnosti i zabava.

Andrija Vučković

DONJI MIHOLJAC

Podijeljeno 600 maski

Početkom travnja podružnica SUH-a Donji Miholjac podijelila je svojim članovima 600 zaštitnih maski s ciljem prevencije od koronavirusa. Riječ je o donaciji grada Donjeg Miholjca, a maske su proizvedene u lokalnoj maloj tvornici obuće, koja je zbog pandemije prenamijenila svoju proizvodnju.

Po dvije maske za svakog od oko 300 članova podružnice dostavljene su na njihove kućne adrese od strane volontera Crvenog križa. Predsjednik podružnice Zlatko Risek svim članovima je putem društvenih mreža poručio kako ured podružnice neće raditi do daljnjega, odnosno dok ne prođe krizna situacija te da ga se u slučaju potrebe kontaktira na telefon ili putem Facebooka. Uz to, svatko tko nije dobio masku, javio se osobno predsjedniku i dostava je odmah krenula.

Zlatko Risek

IN MEMORIAM

Preminula Nada Klašterka

Počasna članica Podružnice Sindikata umirovljenika Hrvatske Zagreb-Centar, ugledna i omiljena kazališna, televizijska i filmska glumica i pjesnikinja Nada Klašterka, preminula je 22. ožujka 2020. godine u 92. godini života. Od 1.1.1999. godine do zadnjih dana je bila aktivna u svojoj podružnici, uvijek u kontaktu, prepuna života i pozitivne, noseći uloge sve do 2015. godine u brojnim televizijskim serijama i filmovima. Hrvatskoj javnosti Klašterka će ostati zapamćena po ulogama u kulturnim serijama 'Gruntovčani', 'Dirigenti i muži kaši', 'Naši i vaši' te mnogim drugima. Pokoj joj duši!

Istine i zablude o raku

RAK JE UVIJEK SMRTNA PRESUDA?

Pogrešno

Svake se godine sve više ljudi liječi od raka. Ta bolest, koja je u prošlosti bila smrtonosna, danas je često potpuno izlječiva. Mnogi su ljudi danas živi nakon što su bili liječeni od raka, od bolesti koja bi prije 20 do 30 godina bila neizlječiva. Postoje dva područja u kojima svaka osoba može poduzeti akciju: smanjiti rizike obolijevanja od raka i otkriti rak u ranoj fazi i podvrgnuti se liječenju

Otkriti rak ne znači obavezno i dobiti smrtonosnu presudu. Strah je prirodna reakcija, međutim, s odgovarajućim liječenjem sve više ljudi preživljava rak.

RAK MOŽE BITI UZROKOVAN UDARCIMA I NAGNJEČENJIMA?

Pogrešno

Katkada udarac može učiniti da postanete svjesni čvora ispod vaše kože, koji je već od prije bio tamo (primjerice čvor u dojci). To ne znači da je udarac uzrokovao čvor.

RAK JE ZARAZAN?

Pogrešno

U svakodnevnim situacijama rak uopće nije zarazan. Vi ga ne možete dobiti rukujući se s pacijentima oboljelim od raka ili ih grleći. Prema tome, nemojte izbjegavati osobe oboljele od raka. To nije slučaj kao s prehladom.

STRES MOŽE DOVESTI DO RAKA?

Nema čvrstih znanstvenih dokaza

To je popularna teorija, međutim nema dobrog dokaza koji pokazuje da stres, zabrinutost ili bilo koje drugo mentalno ili emotivno stanje može uzrokovati rak.

RAK MOŽE BITI NASLJEDAN?

U većini slučajeva ne

Postoji samo nekoliko oblika raka koji mogu biti nasljedni i oni su rijetki. Ono što može biti nasljedno je veći rizik da se oboli od nekog određenog raka (dojke, debelog crijeva,

jajnika). Ako je to slučaj u vašoj obitelji i zbog toga brinete, najbolje je da se posavjetujete sa svojim liječnikom.

MUŠKARCI SU IZLOŽENI MANJEM RIZIKU OD ŽENA?

Pogrešno

Prošle je godine u Engleskoj od raka umrlo 85.000 muškaraca i 78.000 žena. Najčešći oblici raka koji uzrokuju smrt kod muškaraca su rak pluća, debelog crijeva, prostate i želuca. Kod žena to su rak dojke, pluća, debelog crijeva i želuca.

AKO IGNORIRATE SIMPTOME, RAK MOŽE NESTATI?

Pogrešno

Što ranije utvrdite rak, tim su vam veće šanse za uspješno liječenje. Svaki rak ima svoje vlastite simptome. Ako ih ignorirate, rak će se proširiti, postati opasniji i teži za liječenje.

Ovdje su navedeni najvažniji simptomi koje bi trebalo na vrijeme opaziti i biti na njih spreman:

- čvor bilo gdje u tijelu (npr. u dojci, testisu)
- promjena na kožnom madežu
- stalni kašalj ili promuklost
- stalni poremećaj probave ili teškoće u gutanju
- promjene u stolici (npr. stalni proljev ili začepljenost)
- krv u mokraći ili stolici i bilo kakvo abnormalno vaginalno krvarenje
- neobjašnjiv gubitak tjelesne težine
- neobjašnjiv gubitak apetita

Mnoge stvari mogu uzrokovati rak. Međutim, većina od nas bit će njima izloženi samo povremeno, a čak i tada u vrlo malim količinama. To ne znači da su one potpuno sigurne, ali to znači da će rizik za vas biti mali, možda ne veći nego mnogi drugi rizici s kojima živite svaki dan.

Dok znanstvenici istražuju još i druge moguće uzroke i djelotvornija liječenja, mi moramo sve učiniti kako bi naš stil života maksimalno smanjio rizik obolijevanja od raka. Eksperti su procijenili da više od 80 posto slučajeva raka može biti prevenirano uz pomoć promjena u načinu života i promjena u okolini.

dr. Ivo Belan

DETEKTOR BOLESTI

Pametna WC daska

Jedna američka tvrtka razvila je pametnu WC dasku pod nazivom TrueLoo, a koja ima ugrađene senzore koji analiziraju veličinu, boju, konzistenciju i oblik izlučevina, urina i stolice. Dobivenim informacijama može se utvrditi da li osoba ima problema s urinarnim infekcijama i infekcijama crijeva, dehidracijom ili pojavom norovirusa koji su veliki problem u starijoj populaciji i koji mogu dovesti do hospitalizacije.

Za početak, pametne WC daske su ugrađene u četiri umirovljenička doma u sjevernoj Kaliforniji, a cilj im je, kažu proizvođači, što ranije utvrditi probleme sa zdravljem, a radi prevencije hospitalizacije i razvoja još ozbiljnijih zdravstvenih problema, uključujući širenje zaraznih bolesti među starijom populacijom.

Nemirni mir

Sve je počelo u Kini u vrijeme proslave kineske Nove godine. Kod nas se govorilo da neki novi, do sada nepoznati virus tamo u gradu Wuhanu oduzima mnogo života jer nema lijeka koji bi ga pobijedio. Osobito je opasan za starije i kronično bolesne ljude. Nismo se zbog toga mnogo uzbuđivali, jer Kina je daleko i brzo će pronaći lijek protiv nove pošasti. Ozbiljno smo se zamislili kad je došao do Italije i odmah prihvatili stavove stručnog stožera. Verbalno smo podržavali mjere, ali iskreno nismo to dokazivali ponašanjem. U biti svi smo mislili da nam se to ne može desiti. Sada se privikavamo na novi način življenja. Ali, za Zagrepčane tu nije bio kraj nevolja.

Tu nedjelju sam ustala, kao i svaki drugi dan u 5,30 sati, obavila jutarnju toaletu, donijela novine iz sandučića i krenula u sobu po naočale s namjerom da idem u kuhinju skuhati i popiti jutarnju kavicu. Na izlaznim vratima iz sobe tlo pod mojim nogama počelo se ljuljati lijevo desno, a i ja u istom ritmu. U jednom sam trenu skočila do izlaznih vrata, otključala ih i istrčala na dvorište. Bio je dan, a nigdje nikoga, no u tom su trenu iz susjednih kuća istrčali ljudi poluobučeni i sneni, pitaju „kaj je to potres“.

Telefoni i mobiteli su počeli zvoniti svim susjedima i meni. Svi smo željeli što prije saznati kako su naši bližnji. Jedni smo drugima govorili što ćemo ponijeti sa sobom pa smo ulijetali u kuće i izlazili natrag s još jednom vrećicom „zlu ne trebalo“. Polako, kako je vrijeme odmicalo sve smo se duže

zadržavali u kućama i slušali vijesti i pomalo prihvaćali stvarnost i neizvjesnost što će nam se sutra događati. Toga dana nazvalo me desetak naših članova koji su bili jako uzbuđeni zbog potresa, ali im nisu jače oštećeni stanovi ili kuće.

U ponedjeljak me nazvala vidno uzbuđena članica koja je kod kuće imala sukob sa snahom. Bila je jako uznemirena zbog potresa i nerazumijevanja snahe. Otišla je liječnici da joj da injekciju za smirenje. Liječnica ju nije ni primila, već ju je uputila da ode do ljekarne gdje može podići tablete za smirenje. Od uzbuđenja vratila se doma i tada me nazvala. Nakon razgovora dogovorile smo da ipak ode u ljekarnu po lijekove, iako joj u ovom trenutku više ne trebaju, ali ne zna se kad će opet joj trebati. Usput je kupila i bon za mobitel.

Druga članica željela je podijeliti svoje olakšanje i neku vrstu smirenja, ali i zahvalnosti što je uvijek saslušam i savjetujem, ali i aktivno pomažem u rješavanju nekih problema. Muža je prije kratkog vremena smjestila u dom. Iako je želio biti sam u sobi (nije bilo slobodnih) smješten je s nepoznatom osobom, ali trudio se to prihvatiti. No, zbio se potres, koji ju je toliko uznemirio da je u panici pobjegla iz stana bez mobitela. Nije se mogla ni javiti suprugu, a on ju je zvao i mislio da je nastradala u potresu.

Tijekom izolacije primila sam tridesetak poziva od poznatih i nepoznatih osoba. Najteže se s problemima samoizolacije nose starije muške osobe, naročito oni koji žive sami. Teško se prilagođuju i oni koji nemaju interesa za čitanje, sviranje ili vježbanje, nemaju neki sakupljački hobi, ali takvi sada možda u nuždi

nauče kuhati, ali i niz drugih kućanskih poslova. Pišite dnevnik, zapisujte svoja razmišljanja i svoje uspomene i osjećaje, pišite pjesme, a neki možda i roman ili samo priču svog života, priču koju nikome niste rekli. Uzmite i svoje albume fotografija i za obitelj sačuvajte najbolje, a ostale pobacajte.

U ovom času znamo da trebamo ostati još najmanje duga dva mjeseca u ovim uvjetima življenja. Svjesno to prihvatimo kao stvarnost koju moramo živjeti, ali i uspješno preživjeti. Obitelji moraju bez obzira na odnose koji su možda nekad bili i manje tolerantni pokušati razumom prevladati emocionalne tenzije i ispade pojedinih članova. Jedino što ne smijete dopustiti je zlostavljanje bilo koga unutar obitelji. Pokušajte svakako naći barem jedan sat dnevno da zajedno sjednete i popijete kavu, čaj ili neko drugo piće. Izbjegavajte pijenje alkohola jer može biti okidač za svađu. Planirajte svi svakoga dana svoje aktivnosti i kontrolirajte izvršenje. Komunicirajte sa susjedima kao što to čini moja unuka, stara 4,5 godine sa svojim prijateljem iz vrtića. Oni si svakodnevno „pošaljite“ najmanje jednu poruku tako da nacrtaju na papirić autić, cvjetić, neku igračku ili nešto što samo oni razumiju i papirić s porukom stave na otirač pred vratima prijatelja. Vi odrasli možete staviti pisanu poruku, novine, neku knjigu, cvijet ili pozvoniti i na trenutak pružiti kao dar nešto što ste upravo skuhalili ili ispekli.

Izmišljajte nova sitna dobra djela! Izmišljajte dobrotu i dijelite je bližnjima u neograničenim količinama. Ne dopustite da se itko osjeća sam upravo u ovo vrijeme uskršnjih blagdana.

Sretan nam Uskrs!

„Najteže se s problemima samoizolacije nose starije muške osobe, naročito oni koji žive sami“

Piše: Biserka Budigam,
psihologinja

Umirovljenik na godišnjem odmoru?

Pitanje: Radim kao umirovljenik pola radnog vremena na određeno vrijeme, tj. do 1. travnja. 2020.g. Da li imam pravo na godišnji odmor za 2020.? **(V.D., Zagreb)**

Odgovor: Sukladno odredbama Zakona o radu radnik ima pravo na plaćeni godišnji odmor za svaku kalendarsku godinu od najmanje četiri tjedna nakon šest mjeseci neprekidnog radnog odnosa kod poslodavca (tzv. puni godišnji odmor). S obzirom da Vama radni odnos prestaje u 2020. godini ostvarujete pravo na razmjerni dio godišnjeg odmora i to za 4 (četiri) mjeseca rada, a koji se utvrđuje u trajanju od 4/12 punog godišnjeg odmora, odnosno oko deset dana. Ukoliko ne iskoristite godišnji odmor, poslodavac Vam je dužan isplatiti naknadu.

Profesionalna bolest samo sa liste?

Pitanje: Molim da mi odgovorite što se smatra pod profesionalnom bolešću i kako se pokreće postupak priznavanja profesionalne bolesti? **(D.S., Split)**

Odgovor: Pod profesionalnim bolestima smatraju se bolesti izazvane dužim neposrednim utjecajem procesa rada, i uvjeta rada na određenim poslovima, na osobu koja obavlja navedene poslove, za koje se dokaže da su posljedica djelovanja štetnosti u procesu rada i/ili radnom okolišu. Profesionalne bolesti, utvrđene su u listi profesionalnih bolesti a uzrokovane su kemijskim, fizikalnim i biološkim štetnostima pobrojanim u Zakonu o listi profesionalnih bolesti (N.N. 162/98; 107/07), pa prvo na listi provjerite da li se tamo nalazi i vaša bolest. Postupak priznavanja profesionalne bolesti pokreće se podnošenjem tiskanice (PB) regionalnom uredu Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje u roku od 8 (osam) dana od kada je osigurana osoba primila ispravu zdravstvene ustanove kojom joj je dijagnosticirana profesionalna bolest. Ako ne podnesete prijavu u roku od 3 (tri) godine (od isteka 8 dana od kada je dijagnosticirana profesionalna bolest) gubite pravo na pokretanje postupka utvrđivanja i priznavanja profesionalne bolesti. Naposljetku, korisno je znati da, u slučaju kad profesionalna bolest trajno smanjuje radnu sposobnost, u sustavu mirovinskog osiguranja možete ostvariti povoljnije financijske uvjete pri određivanju

visine invalidske mirovine. Također, na temelju priznate profesionalne bolesti možete, ovisno o težini bolesti, ostvariti pravo na financijsku nadoknadu zbog tjelesnog oštećenja. Ova prava se ostvaruju pri Hrvatskom zavodu za mirovinsko osiguranje.

Nema dodatka za lijekove

Pitanje: Korisnik sam prava na invalidsku mirovinu. Od nedavno mi se pogoršalo zdravstveno stanje te zbog liječenja imam povećane troškove koje ne mogu redovno podmiriti svojom mirovinom, jer živim sama i mirovina mi je jako niska. Zanima me imam li pravo na novčani dodatak uz invalidsku mirovinu? **(Z.Z., Zagreb)**

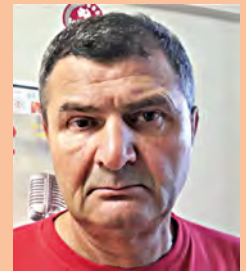
Odgovor: Posebno pravo kao novčani dodatak na invalidsku mirovinu radi liječenja nije predviđeno propisima o mirovinskom osiguranju. No, u opisanom slučaju možete ostvariti pravo na jednokratnu novčanu naknadu ukoliko zbog trenutanih materijalnih teškoća izazvanih dodatnom potrebom liječenja niste u mogućnosti podmiriti osnovne životne potrebe. Ukupni iznos priznatih jednokratnih naknada za jednu kalendarsku godinu ne može iznositi za pojedinca više od 2.500 kuna. Za ostvarenje navedene jednokratne naknade obratite se Centru za socijalnu skrb prema mjestu Vašeg stanovanja.

Umirovljenik u stečaju

Pitanje: Kao umirovljenik radim nepuno radno vrijeme kod poslodavca kao zaštitar. Nad poslodavcem je nedavno otvoren stečajni postupak i stečajni upravitelj mi predlaže da i dalje nastavim raditi nepuno radno vrijeme. Molim za odgovor kako zakon rješava navedeno pitanje? **(D.V., Krapina)**

Odgovor: Otvaranjem stečajnog postupka ugovori o radu s poslodavcem (sada stečajnim dužnikom) ne prestaju, iako otvaranje stečajnog postupka predstavlja poseban opravdani razlog za otkaz ugovora o radu. Radi čuvanja imovine stečajnog dužnika stečajni upravitelj može (uz odobrenje Suda) zaključiti ugovore o radu s pojedinim izvršiteljima na nekim poslovima. Plaće i ostala primanja radnika iz radnog odnosa nastala nakon otvaranja stečajnog postupka stečajni upravitelj dužan je isplatiti redovito po dospijeću - kao obveze stečajne mase. Ako Vam odgovara, nastavite i dalje raditi svoj posao uz mirovinu.

pravni
savjeti

Odgovara:
Davor Šmuljić
dipl. pravnik

Besplatno
pravno
savjetovanje
za članove
Sindikata
umirovljenika
01/46 55 111/244
ili 01/46 15 797

Gina Šverko, tajnica Županijskog povjereništva SUH-a Istarske Županije

Umirovljenici su u nemilosti vladajućih

„Želim Hrvatsku tolerantnu na stariju populaciju, koju neće smatrati svojim balastom, već je uvažavati i prihvaćati kao ravnopravnog partnera“

Odmah po umirovljenju 2016. godine Gina Šverko se učlanila u SUH, a sredinom iste godine na poziv predsjednika Županijskog povjereništva SUH-a Istarske Županije Vladimira Buršića preuzela je dužnost tajnice. Inače, Gina je rođena 1955. i cijeli život vezan joj je uz Pulu. Završila je ekonomski fakultet, ali ima i certifikat za ovlaštenog revizora.

Radni vijek započela je u javnom sektoru radeći na poslovima javnih financija. Radila je kao stručni suradnik za proračun u Općini Pula, a kasnije kao pročelnica za financije u Gradu Pula. Potom je 1996. godine potpuno promijenila „fah“ i prešla u sektor bankarstva. U Privrednoj Banki Zagreb je dočekala zasluženu mirovinu, nakon ukupno više od 40 godina rada.

Kao tajnica Županijskog povjereništva SUH-a obavlja razne poslove vođenja ukupne administracije, ali sudjeluje i u organizaciji i pripremama raznih događaja, priprema i programe i prijave za dobivanje sredstava na natječajima za javne potrebe koje raspisuje Istarska županija.

Također, Gina sudjeluje u koordinaciji aktivnosti podružnica u velikim sindikalnim akcijama s ciljem boljitka umirovljenika i starijih osoba pa su tako sudjelovali na prosvjedima „Zaustavimo siromaštvo i poniženje u starosti“ i prosvjedu „Doživi mirovinu! I tebe se tiče!“ Kako bi njihove aktivnosti bile prepoznate među svim njihovim članovima, a i u široj javnosti, Gina organizira gostovanja istarskih podružnica/udruga u mjesečnoj emisiji na lokalnoj televizijskoj postaji TV NOVA.

Gina nam je kazala kako i dalje ima dovoljno entuzijazma, volje i želje za angažmanom u SUH-u jer je tek četiri godine umirovljenica.

„Umirovljenici i starije oso-

be najugroženiji su sloj društva i osjećam potrebu da doprinesem toj borbi za naš boljitak“.

Inače je vrlo aktivna pa tako redovito vježba i svakodnevno odlazi u duge šetnje uz obalu mora. Iako Istra spada u najrazvijenija područja Hrvatske, i tu umirovljenici imaju mizerno niske mirovine, kazala nam je Gina, dodavši kako mnogi umirovljenici da bi mogli dostojno živjeti iznajmljuju apartmane ili svoje stanove ili rade kao njegovatelji/ce u susjednoj Italiji.

„Generalno, većina umirovljenika ima niske mirovine koje im onemogućavaju da se u većoj mjeri uključe u razne aktivnosti poput izleta, plesa, odlaska u toplice. Osjećaju se malodušno i usamljeno. Tište ih razni problemi, od potrebe za pomoći u kući, financijske pomoći, bolesti, skupih lijekova, smještaja u domove umirovljenika“.

Gledajući cijelu Hrvatsku, umirovljenici su društveno marginalizirani i u potpunoj nemilosti vladajućih, kazala je Gina, dodavši da smo svjedoci vremena kada više od 50 posto umirovljenika živi ispod linije siromaštva i da ne vidi da postoji sluh ni prava namjera da se u pogledu umirovljeničkog standarda u dogledno vrijeme išta značajnije promijeni.

„Bijedno usklađivanje mirovina dva puta godišnje ne pokriva ni rast troškova života. Svatko od nas zaslužuje dostojnu mirovinu za život, nakon dugog radnog vijeka utkanog u ovu zemlju, kako bi se osjećao korisnim članom društva“.

Gina je pohvalila rad SUH-a i našu borbu da se pravo na rad omogući svim umirovljenicima, uspjeh oko povećanja cenzusa za dopunsko zdravstveno osiguranje, uspjeh akcije „67jepreviše“, kao i uvođenja nacionalne naknade za starije osobe. No, najveći pri-

orit, smatra Gina, je borba za povećanje udjela mirovine u prosječnoj neto plaći, koji sada iznosi jedva 38 posto.

Također ističe, bitno je uvesti i novi model obiteljskih mirovina, prema kojem bi uz zadržavanje svoje mirovine osoba imala pravo i na dio mirovine preminulog bračnog partnera, zatim ukinuti dodatne zdravstvene doprinose od jedan i tri posto, povećati mirovine za 19 posto svima koji su umirovljeni nakon siječnja 1999. godine te riješiti problem malog kapaciteta i neadekvatnih uvjeta smještaja u domovima umirovljenika.

Gina smatra kako umirovljenička politička scena u Hrvatskoj praktički ne postoji, jer tu nema iskrene volje ni želje da se poboljša status umirovljenika, već samo vlastiti interes. Zbog toga zajedničko djelovanje umirovljeničkih stranaka i umirovljeničkih udruga može poboljšati standard umirovljenika, a najbolji način da se to ostvari je omasovljavanje članstva, jer što umirovljenici budu brojniji to će biti moćniji.

Na naše pitanje kakvu Hrvatsku sanja kazala je: „Želim Hrvatsku pravedniju u svemu i za svih, nekorumpiranu, s odgovornom i učinkovitom Vladom, u kojoj će biti omogućen dostojanstven život svima, tolerantnu na stariju populaciju, koju neće smatrati svojim balastom, već je uvažavati i prihvaćati kao ravnopravnog partnera“.

Za kraj je Gina svim umirovljenicima poručila: „Sustigla nas je pošast, koronavirus. I opet smo mi umirovljenici i sve starije osobe najugroženiji sloj društva. Slušajmo preporuke nacionalnog stožera civilne zaštite i uredno se pridržavajmo svih mjera. Želim svima da ostanemo zdravi i pozitivnog duha“.

Igor Knežević

***Dragi umirovljenici, drage sugrađanke
i dragi sugrađani,***

uoči nadolazećih uskršnjih blagdana, upućujem vam iskrene čestitke te vas pozivam na međusobno uvažavanje, toleranciju i pomaganje bližnjima, posebno u ovo doba kad se kao pojedinci, obitelji i kao zajednica suočavamo s velikim izazovima.

Nedaće s kojima se borimo, od epidemije coronavirusa do potresa koji je teško ranio naš grad, od svih nas traže viši stupanj odgovornosti, racionalnosti i empatije.

Te nedaće u ovo Uskrsno vrijeme potiču nas da se još više zauzmemo za dobro čovjeka, ispunimo svoja srca ljubavlju te iskažemo solidarnost s potrebitima.

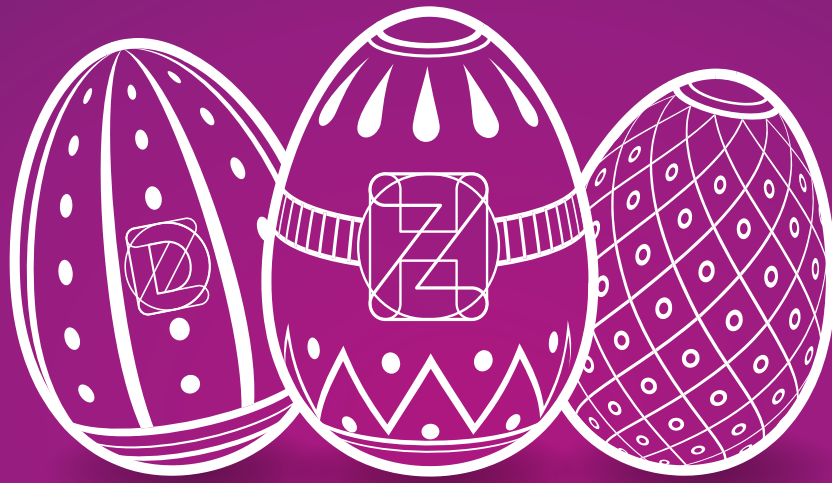
Podijelimo radost Uskrsa sa svojim bližnjima i provedimo ove blagdane u miru ispunjeni nadom i vjerom u bolje sutra. Ali pri tom ne zaboravimo da moramo uvažavati sve preporuke naših liječnika i epidemiologa te biti odgovorni u čuvanju vlastitog zdravlja i zdravlja svojih bližnjih!

Sretan i blagoslovljen Uskrs želi vam

Gradonačelnik Grada Zagreba

Milan Bandić

Sretan i blagoslovljen Uskrs, puno zdravlja i obilja
Vama i Vašim obiteljima želi Hrvatski zavod za
zdravstveno osiguranje.

Hrvatski
zavod za
zdravstveno
osiguranje

Dopunsko
zdravstveno
osiguranje

*Dragi umirovljenici,
zbog teške situacije u kojoj se našlo čovječanstvo,
ovaj će Uskrs svima biti drukčiji.
Više nego ikad, sada trebamo sačuvati vjeru i nadu.
Dobro pobjeđuje zlo, svjetlost nadilazi tamu,
a život pobjeđuje smrt - to je poruka Uskrsa!*

*Sretan Uskrs ispunjen mirom i zajedništvom
vama i vašim najmilijima
žele ravnatelj i poslovodstvo*

hzmo HRVATSKI ZAVOD ZA
MIROVINSKO OSIGURANJE

